

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravištvor:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 38

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova s.Račun pri pošti. Štekov.
zavodu št. 11.842.

Izjava ob 4. sifraj.

Stane mesečno 20— Din

za lacumstvo 30—

neobvezno

Oglas po tarifu.

Uredništvo:

Nikolajeva cesta št. 16/2

Telefon št. 72.

Ljubljana, 10. septembra.

Macdonald in Herriot sta zapustila Ženevo in v zasedanju Lige narodov je prišlo tihotno delo komisij. Kakor čudovito krasni umetniški ogenj je zadila velika mirovna debata ves človeški rod in težko je klicati za sodnika zopet hladni razum. Toda potrebno je in koristno. Kajti le trezen pogled in brezobzirno tolaženje realnosti more razločiti pot, more videti vsa ona brezna, ki ostajajo prikrita očem, zašlepljenim od vsečloveškega navdušenja in vesoljne politične.

Besede v Ženevi so bile krasne. Toda rezultati, dejanski uspehi? Sklinala se bo v doglednem času nova konferenca, topot razorožitvenega, — in zopet bomo čuli mnogo, lepih besed in nekaj projektov. Verjetno je, da bo morala kaka manjša država znižati število svojega vojskovanja, izključeno ni, da bodo tudi nekatere velesile podpisale pogodbo, da bodo odsej izdelovale manj kanonov in uniform. Pričakovati je pa zlasti, da se določi kraj, datum in dnevni red prihodnje svetovne konference.

Se dolgo pa vse lepe besede in plemeniti nameni ne bodo v stanju dovoliti državnikom skoka preko naravnih barjer političnih in gospodarskih interesov posameznih držav. Ta resnica se je čutila že v Londonu, povsem jasno pa se je začela v Ženevi. Macdonald in Herriot, ki sta prišla na površje kot bojovnika nove dobe proti prejšnji reakciji, sta s tečajo skovala formulo o pacifikaciji Evrope, ki ne zadovoljuje niti Anglije niti Francije, niti novih evropskih držav, da ne govorimo o Nemčiji in Rusiji. Njihova skupna resolucija je žgoči problem varnosti pred novimi vojnami samo odgodila, ni ga pa rešila. Formalni sporazum, dejansko pa nelikvidiran nesporazum! Anglija je pač za razorožitev Evrope (ona v prvi vrsti zahteva znižanje suhozemske armade), ni pa za občutno razorožitev na morju. Kajti z bojnimi ladjami stoji in pada britanski imperij v svoji današnji sestavi. Kaj bi bilo iz Gibraltara, Malta, Indije, južne Afrike, če bi Anglija prebrala svoje oklopnice v skromne potniške ladje? In Francija in male države tudi niso željne prekrvati svojih topov v pluge, dokler ne vedo, kdo in s čim jim bo čval nedotakljivost njihovih mej pred prečnimi sosedi.

Res je, vsi narodi žele in zahtevajo sedaj mir. Tako je vedno po vsaki večji vojni. Toda v teh željah je bistvena razlika. Zmagoviti narodi rabijo mir, da utrdijo ali prekrvijo svoje osvojitve, poraženi narodi pa potrebujejo mir, da izlečijo svoje rane in se pripravijo na revanšo. Dokler ne najde svet enotne formule, ki bo vse heterogene, sovražne interese izmirla in spočila v višji, občloveški, evidenten interes, toliko časa bo to tako. In toliko časa bo le strah pred porazom silil k miru državo, ki se je bo lotila skušnjava napadalne vojne. Toliko časa se bodo tudi ustvarjale obrambne zveze med državami s istim interesom in učinkovitostjo teh oboroženih obrambnih svez ne bo moglo nadomestiti nobeno mednarodno razsodišče, za katerega nam nič ne jamči, da bo res delilo le objektivno pravico za male in velike in da si bo tudi v stanju zagotoviti poslušnost.

To stališče zastopajo v Ženevi s to ali ono frazeologijo predstavniki vseh manjših držav, ki se čutijo ogrožene od svojih imperijalističnih sosedov. To stališče je moral zavzeti tudi pacifiistični zastopnik Francije, ko je zahteval za mirovno sodišče sankcije in garancijski pakt.

Ženevsko zasedanje Lige narodov vprašanja ne bo rešilo in ostane debata odprta. Zato bo stala sedanja doba pacifizma in demokracije še nekaj časa v vidu svetovnih konferenc in kongresov.

ZOPET SAME OBLJUBE ZA URADNIKE

Beograd, 10. septembra. p. Danes dopoldne je finančni minister Spaho sprejel 18 zastopnikov raznih uradniških organizacij, ki so mu razložili veliko nezadovoljstvo in razburjenje, ki se loteva uradništva, da vlada za uradnike še ničesar ni storila. Zahtevali so, da naj se izplačajo zaostale doklade od 1. oktobra, da se izda uredba za umirovljenice, da se regulira vprašanje uradniških službenih stanovanj ter da se sploh izpolnijo dane obljube glede rešitve uradniškega vprašanja. Minister Spaho je obljubil, da bo šel uradništvu na roko, glede uredbe o umirovljenicah pa da je že pozval predsednika finančnega odbora, da bo z njim konfiriral v svrhu, da se vprašanje reši s finančnem odboru.

Nervozen dan v Beogradu

POMENLJIVE AVDIJENCE PRI KRALJU. — LJUBA JOVANOVIĆ IN NIKOLA PAŠIĆ. — NEPRESTANO SE PORAJAJO GOVORICE O KONFLIKTU MED VLADO IN KRONO TER O IZBRUHU AKUTNE KRIZE.

Beograd, 10. septembra. p. Politična nervoznost v Beogradu postaja vse večja. Neprestano cirkulirajo govorice o nesoglasjih, ki so nastala med krono in vlado in o hudih notranjih težkočah v kralju vlade same. Danes zjutraj se je razvedelo, da je bil sinoči pozno zvečer klican h kralju predsednik Narodne skupščine Ljuba Jovanović. Pred odhodom h kralju se je g. Jovanović ponovno sestel s Pašićem. Zatrjuje se, da sta se oba politika v načelu sporazumela in da Jovanović odklanja vsako posebno akcijo. Jovanović smatra današnjo situacijo za nevzdržno in izhod iz latentne krize, za katero je današnji režim spravil vse na se državno življenje za nujno potreben. Smatrati je, da g. Jovanović vladarju ni tajil, kako sedaj presoja situacijo.

Danes je bil že na vse zgodaj klican v dvor g. Davidović. Avdijenca je trajala od 7.40 do 8.40. Neposredno po tej avdijenci se je raznesla vest, da je kralj postavil nekatere zahteve ter zaprosil Davidovića za odgovor do jutri dopoldne. Ta govorica se ne da kontrolirati. Gotovo pa je, da krona odbija vsak poskus potom postaviti posebnega ministra za Hrvatsko ustvariti novo ustavno stanje.

Po svoji avdijenci je g. Davidović skil-

cal konferenco šefov vladinih skupin. To konference so se udeležili Davidović, Petrović, Pečić, Spaho in Korošec. Razpravljali so o težkem položaju vlade, ki so ga zadnji govori g. Radića ter separatistični izbruhi v Cirkvenici, Osijeku in Zagrebu le še poslabšali.

Za danes popoldne napovedana seja Davidovićevega kluba se ni vršila. Poslanci, ki so bili zbrani v klubskih prostorih so razburjeno razmotrivali potek političnih dogodkov in so bili skoraj soglasno tega mnenja, da je položaj nevzdržen. Poskusi, dobiti informacij od Davidovića o stanju stvari, so ostali brezuspešni. Min. predsednik je dal sporočiti, da je nujno zadržan in da ne more še ničesar povedati.

Kralj in kraljica sta se ob 9. uri dopoldne odpeljala v Kupinovo na lov ter sta se vrnila zvečer ob 21. uri.

Popoldne se je vršila dolga konferenca med Davidovićem in Petrovićem, pozneje se je min. predsednik razgovarjal z načelnikom Zemljoradniškega kluba Vojo Lazićem.

V parlamentu je zbranih mnogo poslancev in v klubih se živahno debatira in diskutira. Povsod je opaziti znake velike napetosti.

Nove politične kombinacije

MOŽNOST VLADE, KI BI IMELA VEČINO BREZ RADIĆEVCEV. — BLOKASI PROGLAŠAJO LJUBO JOVANOVIĆA ZA SOVRAŽNIKA HRVATOV.

Beograd, 10. septembra. p. Sinočni in današnji konferenci šefov vladinih grup se pripisuje velik pomen. Doznavajo se, da so razpravljali o možnosti nove vlade, ki bi se sestavila iz sedanjih opozicije (narodnega bloka) in vseh ali pa posameznih skupin odzega vladinega bloka. Iz vladinih krogov se lahsira vest, da bi bil Ljuba Jovanović pripravljen prevzeti sestavo parlamentarne vlade, ki bi sestojala iz radikalcev, davidovičevcev in klerikalcev. Res je, da se tudi med opozicijo razpravlja vprašanje, kako bi bilo mogoče sestaviti parlamentarno vlado, ki bi dosledno pričela izvajati ustavo in se energično postavila v bran proti separatistični odenzivi. Pri taki vladi pa bi mogla sodelovati le celokupna narodna koalicija, katere solidarnost je povsem intaktna in baš veled poslednjih dogodkov še učvrščena. Klerikalci so že pričeli računati s tem položajem in bi radi, da bi se koalicija napravila z njimi. Na drugi strani smatrajo ugledni davidovičevci, da bi bilo najprirodnejše se vrniti na bazo iz leta 1921, t. j. obnoviti veliko radikalno-demokratsko koalicijo, pri kateri bi sodelovali obe demokratski grupi. Znano je, da je zunanji minister Marinković posebno vnet zagovornik take kombinacije.

Odnošaji med vlado in Radićem se odločno postružujejo. Z ozirom na zadnje avdijenca je vlada sklenila odkloniti Radi-

ćevo zahtevo po posebnem ministru za Hrvatsko.

Zagreb, 10. septembra. r. Nocojšnji blokaški listi so polni senzacionalnih napovedi, ki vse dokazujejo, da blokaši presojaajo situacijo kot kritično. Posebno pozornost vzbuja »Hrvat«, ki objavlja svoja beograjska poročila pod velikim naslovom: »Akcija Lj. Jovanovića proti Hrvatski, poudarjajoč, da »redikali ne prestando intrigirajo proti vladi«, da širijo vesti o nekakim ultimatu kralja, da Jovanović vsak dan nagovarja vladarja za svojo kombinacijo. »Hrvat« nadalje poroča, da so šefi vladinih grup na svojem sinočnjem sestanku s limine odbili Jovanovičev opoznatni predlog o koaliciji medju klerikalca, demokrata i radikalca. Jovanović da po mnenju vladinih šefov ni nič drugega nego »izvidnica Pašića« in njegova akcija je »Pašićev bluff«. »Hrvat« trdi tudi, da je »pretresen ukaz HRSS u vlado, koji je uzet u obzir te je o tome donečen definitivni zaključak«. V katerem smislu, tega »Hrvat« ne pove. Na današnji konferenci ministrov je bilo po »Hrvatu« konstatirano, da bi imenovanje posebnega ministra za Hrvatsko dovedlo do definitivnega vzpostavljanja posebne vlade na Hrvatskem ter s tem utrlj pot do rešenja hrvatskega vprašanja.

Vpokoijtev diplomatov

Beograd, 11. septembra. p. Potrjuje se, da je vlada pripravila ukaze za upokoijtev sledednjih poslanikov: dr. Miroslava Spalajkovića, poslanika v Parizu, Milutina Jovanovića (Bern), Jovana Markovića (Atene), Vojislava Antonijevića (Rim), Tiede Popovića (Budimpešta), Treskića Pavičevića (Washington), Milana Milojevića (Dunaj) in Čolak-Antića (Bukarešta). Nasledniki še niso znani.

OSTER KONFLIKT V TRAVNIKU

Beograd, 10. septembra. p. Poroča se iz Travnika, da je prišlo tamkaj pri proslavi 25letnice pevskega društva »Vlašić« do ogorčenih spopadov med muslimani in pravoslavniimi Srbi, tako, da je mestni vojaški poveljnik smatral za potrebno, da intervenira. Temu se je uprl sreški poglavar radićevac Milan Markić, ki je protestiral proti temu, da je nastopilo vojaštvo. Poveljnik mu je odgovoril, da ve kaj dela, da se to njega (poglavarja) nič ne tiče. Vojaški oddelki so pa patrulirali po mestu do jutra in vzdržali red.

PONOVA ODGODITEV POGAJANJ Z MADŽARSKO

Beograd, 10. septembra. p. Pogajanja med našo in madžarsko delegacijo so zopet odgodena do 20. t. m. vsled odsotnosti ministra za zunanje stvari, ki še ni dospel v Beograd, da bi dal instrukcije našim delegatom.

POVRATEK NAŠIH IN ČEŠKIH ČASTNIKOV

Beograd, 10. septembra. p. V Beograd so se vrnili naši častniki, ki so bili prideleni polkom v Českoslovaško. Ravnotako so se vrnili v Prago češki častniki, ki so bili v službi v naši vojski.

Upor proti sovjetom v Transkavkaziji

Carigrad, 11. septembra. s. Vesti iz Georgije poročajo o hujih bojih proti sovjetskim četam v Aserbejdžanu, Dagestanu in Hudanu. Uporniki so zasedli transkavkaško železniško progo. Rdeče čete dobivajo ojačenja, ki prihajajo v oklopnih vlakih. V Batumu in Tiflisu je bilo izvršenih več smrtnih oboedb.

IZROČITEV MORILCEV ERZBERGERJA

Budimpešta, 10. septembra. g. Preiskovalni sodnik je zahteval iz Offenburga sedaj vse akte, nanašajoče se na Erzbergerjev proces. Čim se ugotovi, ali gre za politični ali navadni umor, bo tudi odločeno, ali se dovoli izročitev ali ne. Danes sta prispela v Budimpešto zopet dva nemška detektiva, ki osebno poznata Schulzea.

ATENTATOR STEINER PRED PREKIM SODOM

Lvov, 10. septembra. i. V petek pride atentator na poljskega državnega predsednika Wojciechowskega, dijak Steiner, pred preki sod.

KRASIN ODPOTOVAL V MOSKVO

Rim, 10. septembra. j. Kakor javljajo listi, je snoči ruski ljudski komisar Krasin zapustil Rim, da se povrne v Moskvo.

REVOLUCIJA V HONDURASU

London, 11. septembra. s. General Ferrera, voditelj upornikov v Hondurasu, koraka proti Tegucigalpi. Vlada je odredila vse potrebno za obrambo glavnega mesta.

Stališče Jugoslavije napram garancijskemu paktu

ZANIMIVA RAZPRAVA O RAZOROŽITVENEM VPRAŠANJU V TRETJI KOMISIJI.

Ženeva, 10. septembra. s. Predsednik Motta je otvoril današnjo plenarno sejo skupščine Zveze narodov ob 10.45. Bolgarski delegat Kallov je izjavil, da se Bolgarija docela strinja z razorožitvijo in z razsodiščem. Avstrijski zvezni kancelar dr. Seipel je bil pri vstopu v dvorano prisrčno pozdravljen. Dr. Seipel bo začasa svojega bivanja v Ženevi vodja avstrijske delegacije. Belgijski delegat Hyndmans je kot predsednik sveta Zveze narodov branil svet pred kritiko grofa Apponyija in odločno zavrnil očitke nepravilnosti. Ako je Apponyi naglašal, da se glede vprašanj manjšin pri Zvezi narodov ne more najti pravičnosti, so to izredno resne besede, ki si jih mora biti Apponyi tudi svest. (Odobranje). Predsednik Motta je nato sporočil, da se bo jutrišnja plenarna seja bavila z obnovo Madžarske.

Ženeva, 10. septembra. s. Na današnji popoldanski seji tretje komisije je govoril prvi jugoslovenski zunanji minister dr. Marinković, ki je izjavil, da je jugoslovanska vlada, odkar je odposlala svoj odgovor na garancijski pakt, izpremenila svoje stališče in kakor Macdonald akceptirala misel ameriškega naštia, ki veli, da se mora smatrati kot napadalec oni, ki odklanja obligatorne sodevste.

Lord Parmoor je nato podal daljšo izjavo, v kateri je nastopil za obdržitev pakta glede Zveze narodov kot podlago za razorožitev in za razsodišče. Vprašanje, kdo je napadalec, je po njegovem mnenju rešeno in se morajo sedaj še ustvariti sankcije, ki bodo omogočile, da se nastopi proti kršitelju miru. Dokler pa Nemčija ni sprejeta v Zvezo narodov, je vsak razorožitveni našt nepopoln. Za vstop Nemčije v Zvezo narodov imata Zveza narodov in Nemčija iste interese. Sedaj pa še vedno ni jasno, ali se bo mogla Nemčija udeležiti še sedanjega zasedanja Zveze narodov. Angleška delegacija bo podpirala vsak predlog, ki bo stavljen v smislu Macdonaldovih izjav. Pri držuje si pravico, ob primernem trenutku postaviti osebne predloge. Lord Parmoor je končal svoj govor ob splošnem odobranju.

Takoj nato se je dvignil k besedi predsednik obrambnega odseka francoske zbornice Paul Boncourt, ki je odgovarjal lordu Parmooru. Izjavil je med drugim: Francija upošteva argumente, ki jih vsebuje angleški odgovor na garancijski pakt ter ostale pridržke proti njemu, vendar pa se se drži, ki so v primeru napada obvezane, da intervenirajo, preveč obremenile. Ta obremenitev presega

mnogokrat njihovo moč ter bi mogla povzročiti nove oborožitve. Določiti napadalec je zelo težko, vsled česa je francoska delegacija svojčas predlagala, da se ta določitev vnese v posebno prilogo. Sicer se popolnoma strinja s predgovornimi besedami, da jamstva toliko časa niso popolna, dokler ne bodo vsi narodi, vstevši Nemčijo, odobrili tak pakt, ki bo materijalno onemogočil, da bi se brez drugega pričela vojna. Posebne pogodbe, ki se nameravajo skleniti, nikakor ne smejo biti enake, kakor so bile stare zveze. Vsekakor morajo odgovarjati paktu o Zvezi narodov ter biti pod kontrolo Zveze narodov. Pakt Zveze narodov pa se mora prilagoditi sedanjim življenjskim razmeram in se morajo omogočiti gospodarske in vojaške sankcije, dokler atmosfera, ki jo je ustvarila Zveza narodov, sama od sebe ne bo pripravila države do razorožitve.

Ženeva, 10. septembra. i. Danes se je končala generalna debata v skupščini Zveze narodov. Jutri bo skupščina razpravljala o poročilu druge komisije glede sanacije Madžarske. V petek in v soboto bodo zasedale le komisije.

Ženeva, 10. septembra. j. Zastopnik Male antante so včeraj na posebni seji sklenili, da ne bodo odgovorili na govor grofa Apponyija, da debata ne bi postala »preostra«. Grof Apponyi je ostro napadel tudi svet Zveze narodov zaradi njegovega stališča napram manjšinam. Belgijski zunanji minister pa je vse očitke energično pobil. Za Hymansom je v istem smislu govoril tudi poljski delegat Skrzynski ter protestiral proti politiki, ki se poslužuje manjšinskega vprašanja same z namenom, da intrigira.

VPRAŠANJE VSTOPA NEMČIJE

Berlin, 10. septembra. i. Socialnodemokratski poslanec Loebbe, bivši predsednik državnega zbora, je pred dnevi naslovil na zunanjega ministra dr. Stresemanna odprto pismo, v katerem zahteva pristop Nemčije v Zvezo narodov. Glasilo zunanjega ministra »Die Zeits« zaveza današnje stališče napram temu pismu ter izjavlja: »So svami vzroki, ki zahtevajo, da se Nemčija ne sme prunagiti. Ako bi bil Macdonald vodil duh v Zvezi narodov, bi se moglo govoriti o Loebbejevi zahtevi. Toda Macdonald je govoril Herriot ter postavil gotove meje. Liel opominja na to, da je Herriot govoril o predpisanih formulah glede sprejema Nemčije. S tem je postavil Nemčijo v vrsto brezpomembnih eksotičnih držav.

Velika stavka v kovinski industriji v Avstriji

ZE NAD 40.000 KOVINARJEV V STAVKI. — NEVARNOST SPLOŠNE STAVKE VEDNO VEČJA.

Dunaj, 10. septembra. g. Stavka v kovinski industriji zavzema vedno večje dimenzije. Sedaj ni več omejena samo na Dunaj, ampak se je razširila tudi že na Liesing in Atzgersdorf, kjer so pričeli stavkati delavci v vagnski tovarnici, oziroma orožarni. Danes dopoldne je doseglo število stavkajočih že 30.000. Zveza industrijcev na Dunaju je na svojem včerajšnjem zborovanju sklenila, da je pripravljena povišati delavcem medzede, toda le v toliki meri, da ne bo potrebno obenem povišanje cen industrijskih izdelkov. V tem oziru so bili vodstvu stavkajočih tudi že stavljeni konkretni predlogi.

Danes popoldne se je vršila seja obratnih voditeljev v kovinski industriji, na kateri se je na predlog občinskega svetnika Steina soglasno sklenilo, da prične za enkrat jutri ob 10. uri dopoldne v okraju dunajske kovinarske organizaci-

je, h kateremu spadata tudi Korneuburg in Stockerau, splošna stavka v kovinski industriji.

Generalno predsedništvo in tajništvo se je z odborom 40 članov družilo v centralni stavkovni komite. Debata je bila zelo mirna. Poslanec Domes je odločno odklonil predloge, ki jih je stavila delavska zbornica. Zastopniki kovinskih delavcev so se oglašali pri županu ter izjavili, da bi mogli le na podlagi rezultatov pogajanj z delodajalci prenehati s stavko. Od druge strani se ne bodo dali vplivati. Vesti o političnem ozadju stavke pa so vsakakor nečotne.

Toda čeprav je položaj zelo resen, vendar še ni obupen. V uradnih krogih zagotavljajo, da bodo industrijalci v medznih vprašanjih gotovo odnehal. Predvsem se bo skušalo preprečiti, da se stavka razširi tudi na province.

Napetost med Rusijo in Poljsko

Moskva, 11. septembra. s. V rusko-poljskih odnosih je zopet nastopila velika napetost. Vzrok je iskati deloma v obmejnem napadu z dne 4. avgusta, deloma v izjavi Rakovskega v Londonu, v kateri govori Rakovski o še ne rešenem vprašanju Vzhodne Galicije.

Poljska vlada je z ozirom na to izročila v Moskvi noto, na katero je sedaj odgovoril moskovski ljudski komisarariat. Odgovor naglašajo, da sovsjetska vlada vztraja na svojem stališču da so se s priklopljivjo Vzhodne Galicije k Poljski kršile pravice tamošnjega prebivalstva. Sovjetska vlada pa ne more omalovaževati usode ukrajinskega prebivalstva v Vzhodni Galiciji in vztraja

na tem, da dobi to prebivalstvo pravico samoodločbe. Kar se tiče obmejnega spopada dne 4. avgusta, pa naglašajo sovjetski odgovor, da ni bil izvršen od strani Rusije.

BOJ ZA SHANGHAI

Shanghai, 11. septembra. s. V mestu in provinciji Shanghai je proglašeno vojno stanje. Čete Tšekiang so se morale umakniti ter se približujejo bojni črti v predmestjih Shanghaija. Doyen diplomatskega zbora je dal na ozemlju, kje so nastanjeni tuji, izkreati mornariške čete. Francoska naselbina je v obrambnem stanju.

Peking, 11. septembra. g. Poslaniki Anglije, Zedin. držav, Francije, Italije in Španje so vnovič izročili kitajski vladi noto, v kateri naglašajo potrebo, da se ustanovi na bregovih reke Shanghai nevtalni pas.

Nasledniki grofa Apponyija

RAZBURJENJE V VOJVODINJI RADI KLERIKALNE PROSVETNE POLITIKE

Javili smo, kako je prosvetni ministar dr. Korošec odredil, da se zopet odprejo nekatere povsem odvisne nemške in madžarske šole, kako je uvedel zopet učne knjige iz starega nekdanjega režima, ki jih je bil Svetozar Pribičević zabranil in kako je naposled odpravil predpis, da se narodnost otrok ugotavlja po njihovem poreklu ter ga nadomesti z naredbo, da naj se narodnost otrok določa po volji staršev.

Odredbe dr. Korošca se izvajale v Vojvodini burjo ogorčenja. Mnogi listi jih proglašajo za narodno izdajstvo. Subotička „Nova Posta“ piše o njih sicer mirno, toda s tem bolj uničujočo obsodbo. „Minister prosvete Korošec“ — pravi „Nova P.“ — „je tudi na prosvetnem polju inavguriral politiko, ki nasprotuje saint germainski mirovni pogodbi. Gosp. Korošec, ki pozna Vojvodino in njene razmere toliko kot Afganistan, je anuliral vse ono, kar je bilo do sedaj storjenega za nacionalizacijo Vojvodine. Komaj smo začeli reparirati in nacio-

nalno rastavirati deco onih slovenskih generacij, ki so bile skozi stoletja s politiko drakonske sile in končno z nečuvno Apponyijevo školsko politiko denacionalizirane — in evo, sedaj gosp. Korošec v prosvetnem oziru vrača Vojvodino skoraj tja, kjer je bila leta 1914. Njegova naredba, da tudi otroci, katerih priimki kažejo s praslavskimi in -vič, morajo biti Madžari in da se tako nadaljuje madžarizacija nadaljnjih generacij popolnoma v smislu Apponyijeve nasilne politike, ta naredba ni daleč od klasifikacije, da se jo imenuje nacionalno izdajstvo. Vojvodina ni pričakovala, da se ji dogodi tudi to. Tega niso pričakovali niti sami Madžari, pred katerimi ni treba trepetati niti sedanji vladi, razum ako niso tudi to Radićeve zahteve, ki ima, kakor je znano, v svojem programu kot glavno točko nacionalno in politično restavracijo narodnih manjšin. Mi verujemo, da je tudi to ena točk sporazuma med vladom in Radićem.“

Radić odkrito razglasa svoje prevratne namene

RADIĆ ZAHTEVA DRŽAVNO SAMOSTOJNOST HRVATSKE IN HRVATSKI DRŽAVNI SABOR V ZAGREBU. — S SRBIJO HOČE SKLADITI POGODBENO ZAJEDNICO. — KAM NAJ GRE SLOVENIJA?

Zagreb, 10. septembra.

Današnji „Slobodni Dom“ priobčujo govor Stjepana Radića, ki ga je imel prošle nedelje na javni skupščini HRSS v medijumskem Prelogu. Medtem ko sanja gosp. Davidović o „sporazumu“, ki ga bo dosegel z Radićem in slepi javnost in krona, da bi se svojo vladu konsolidiral državo, razklada Radić o th vprašanjih po svojih sledih čisto resnico in odkriva brez pridržka svoje separatistične in prevratne naklepe. Dočim gosp. Davidović zatrjuje, da deluje njegova vlada že na perfekturiranju definitivnega „sporazuma“ z Radićem, razglasa Radić, da je celotna današnja politična situacija le provizori, ki naj omogoči njemu in separatistom neoviran razmah zakonite njihove zmage.

Glavni del njegovega govora se po „Slobodnem Domu“ glasi tako-le:

„Po teh izjavah lahko uvidite, da je naš glavni politični posel, kakor že preje, da se bolj razširimo in uvrstimo svoje organizacije. Pri prihodnjih volitvah, ki bodo to jesen, ali pa spomladi, moramo zbrati vse seljaške republikanske glasove tako na Hrvatskem, kakor zunaj nje. Na ta način moremo in moramo dobiti 100 in še več zastopnikov, a s prijateljskimi srbijskimi strankami, z muslimani iz Makedonije in s klerikalnimi Sloveni, pa z našimi muslimani iz Bosne, moremo imeti čez 200 zastopnikov, to je baš oni dve tretjini, ki sta potrebni, da se ustava do temelja revidira, ali menja.“ Radić izjavlja, da tolači „sporazum“ tako, da treba sedanjo ustavo nadomestiti s federativno republikansko.

Radić je na zboru v Prelogu poglobljeno pojasnjeval svoj program. On hoče, da se v Zagrebu postavi „Hrvatski državni sabor“, ki bo reševal vsa gospodarska, politična in druga vprašanja „hrvatske samostojnosti“. Radić je dejal:

„To hrvatsko samostojnost hočemo, moremo in moramo doseči mirnim potem, s svojo veliko in jako organizacijo, s svojo stabilnostjo in neustrašenostjo, a tudi s svojo razboritostjo, ki nas vodi do sporazuma s Srbijo in srbskim narodom. Mi Hrvati hočemo ta sporazum iskreno in mi delamo zanj pošteno. Čim se pojavi pri Srbih ravno tako ali slična zastopniška večina, kakršna je pri nas Hrvatih, bo ta sporazum gotov v par dneh. Ako tudi po volitvah ne bo v Srbiji take zastopniške večine, ki bi nam priznala naš državni zbor i našo hrvatsko samostojnost v pogodbeni zajednici s Srbijo, mi tudi potem ne bomo popustili in bomo že našli pot in način, da dosežemo svoj cilj.“ „Hrvatski državni sabor bo rešil acernu reformo in ostala naša tako gospodarska, kakor politična vprašanja. Zato nam je hrvatska samostojnost potrebna kakor skorjica kruha; kajti vse te stvari ne more rešiti, niti eno soto, niti en kraj, a tudi jih ne more za nas Hrvate rešiti beogradska vlada, nego vse to si lahko uredimo edino v svoji hrvatski samostojnosti.“

Gosp. Radić je torej na nedvoumen način povedal, da si on vladno deklaracijo zamišlja povsem drugače, kakor gosp. Davidović, ki je mnenja, da bi Narodna skupščina in vlada v Beogradu lahko reševala to, kar Radić trdi, da ne more. Hitreje, kakor smo si mislili, prihaja naša notranja politična situacija nazaj v dobo, predno je nastopila Davidovićeva vlada narodnega „sporazuma“. Deklaracija, ki jo je ta vlada ob svojem nastupu podala v sporazumu radićevcev, spahovcev, klerikalcev in drugih, že dolgo ni ničesar drugega kot kos papirja, ki le dokazuje nepoštenost heterogenih elementov, ki so s „sporazumom“ varali pošteno jugoslovensko javnost.

Na vprašanje, ali se bo Radić vrnil

na državno krmilo, je Radić odgovarjal takole: „Vi neprestano čujete, da je današnja vlada samo začasni poskus, nato pa, da zopet prideta Pašić in Pribičević, in potem jo nam hrvatskim republikancem. Vi se seveda tega ne bojite in meni ni treba, da bi vas hrabil, niti osiguraval, da bo ta vlada ostala. Potrebno je, da znate in si dobro zapomnite tole: Pašić se nikdar več ne bo vrnil in se ne more vrniti na vladno.“

To je nemogoče tako iz razlogov zunanje, kakor iz razlogov notranje politike.

Radić je nadaljeval: „Drugo vprašanje, ki je še bolj važno od tega, se glasi: „Ali se more ta naš spor s Srbijo končati in sporazum doseči mirnim potem brez krvi?“ Odgovor na to se glasi: „Može i mora. Može zato, ker so na drugi strani nekatere tajne organizacije, ki neprestano šepetajo, kako bi poklali neprijetno jim političarje in se nato s silo polotili vlade. Pri nas na Hrvatskem bi taki revolucionarji dosegli baš nasprotni uspeh. Razvnetje je mednarodni položaj tak, da bi se absolutno ne priznala in ne trpela vlada, ki bi prišla s krvavim prevratom in po takem zlom, proti kateremu bi se dvignil slovenski narod srbski, da ne govorim o nas Hrvatih.“

Po vsem tem vidite, da je danes naša pot odkrita, široka in sigurna.“

Desetletnica bitke ob Marni

V ponedeljek je francoski narod proslavil desetletnico bitke ob Marni. Spomin na ta dan ni le svet Francozom, temveč je drag vsem narodom, ki so se borili za svojo svobodo. Velikašna zmaga francoskega orožja nad nemško silo nas je v onih dneh napolnila z veseljem upanjem: Ne bodo nas! Ona je bila kakor sidro, ki je v burji in viharju nemškega in avstrijskega navalna krepko zadržalo ladjo naših nad.

Oficijska proslava se je vršila v mestecu Meaux ob Marni, odkoder je pred desetimi leti francoska vojska zaglala glavni klin v nemško armado. Min. predsednik Herriot, ki je prihitel iz Zeneve, je imel tu velepomemben govor, v katerem je predvsem izrazil žrtvam vojne zahvalo naroda. Njihova požrtvovalnost je prinesla, je rekel Herriot, Franciji najlepšo zmago, kar jih je duh svobode izvajal nad atentati ortulnosti in nasilja.

Ob navzočnosti Herriota je bil nato odkrit nasproti nekdanjemu bojišču na Ougri spomenik generalu Gallieni. Vojni minister Nollet je spominjal v svojem govoru na bitke, ki so sledile kršitvi belgijske nevtralnosti in je rekel, da je bila slava Gallinijeva, da je našel pravi rešutek za izkoriščenje strateške napake nemškega generalnega štaba. Govornik je potem proslavil zasluge vseh vojskovođij, posebno maršalov Joffreja in Fochja.

Nato je Herriot proslavil vlogo generala Gallinija, maršala Joffreja je v živih besedah izrazil zahvalo naroda. Ta zahvala gre tudi vsem zavznikom, ker tesna solidarnost, ki je vodila k zmagi, je vojna prisega, ki nikdar ne zapade pozabljenosti. Nastalo se pozneje, je rekel ministrski predsednik, mnoge težave in zapletitjaji, ki so vsaj na zunaj bili taki, da se je zdelo, da se močna zveza, ki nas je družila, rahlja, toda želja francoske vlade je, da to zvezo ojačimo in jo v miru napravimo tako trajno, kakor je ona bila v vojni. Prosim zastopnike zaveznikov, ki se udeležujejo proslave desetletnice bitke na Marni, da ponesejo domov svojim narodom zagotovilo, da hoče Francija ostati tudi v naprej z njimi ujedinjena, kakor je bila z njimi zvezana v dosegli zmage.

Ministrski predsednik je k temu še pripomnil, da je, ko je proklamiral v

Zenevi nedolžnost Francije in njeno voljo, za vsako ceno zahtevati vrnost, imel veselje videti, kako se narodi odobravoč dvigujejo in kako so izjavili, da ne more biti razorožitve brez jamstva za vrnost. *

O dogodkih v bitki ob Marni smo poročali v naši nedeljski številki. Tekom 9. septembra se je pokazalo popolnoma očitno, da se Nemci prisiljeni izvajati posledice iz poraza na desnem krilu svoje fronte. Vrhovno vojno poveljstvo je izdalo povelje Kluckovi armadi, da se umakne proti jugu ter si poišče pozicije za reko Aisne. Tekom dneva je Kluckova armada bojevala le še boje, da si zavaruje umik, na večer pa je v celoti nastopila marš proti severu v smeri na Noyon in Soissons. Razdalja med Parizom in Nemci se je pričela večati... Tekom 10. septembra so Francozi in Angleži znova udarili na Kluckovo armado, zadeli pa so le še na zadnje čete ter jim vzeli še obilo topov in ujetnikov.

Vzhodno od Klucka se je nahajala armada generala Bülowa, ki je na svojem zapadnem krilu morala precej daleč nazaj že prvi dan, na vzhodnem krilu, vzhodno od Sezanne, pa je mogla 7. in 8. septembra celo nekoliko napredovati. Tu se je v noči od 8. na 9. september še vedno nadaljevala bitka, ko je došlo povelje za umik. V noči od 9. na 10. se je pričela tudi armada Bülowa umikati proti severu. Se pozneje so se pričele umikati vzhodno stoječe nemške armade, ki so trpele zlasti v bližini Verduna velike izgube.

Bitka ob Marni je bila popolnoma zaključena. Moralo pa se je šele pokazati, kako velik je bil nemški poraz.

Dne 8. septembra je morala kapitulirati francoska trdnjava Maubeuge, ležala ob belgijski meji; z njo je prišlo v nemške roke okrog 45.000 ujetnikov.

Veliki francoski uspehi ob Marni so imeli važen učinek tudi na severu v Belgiji. Tu se je belgijska armada, taboreča v Anversu, zbrala za novo ofenzivo, ki jo je z vsi silo pričela 9. septembra. Belgijci so potisnili Nemce na vsej črti nazaj, zavzeli med drugim Termonde, ki je zasilural zvezo na Ostende. Tekom 10. septembra so Belgijci napredovali dalje, dospeli zopet pred Louvain in se bližali Bruxellesu. V nemškem glavnem stanu je zavladal precejšen strah, ker se ni vedelo, kako velika je armada, prodirajoča iz Anversa, oziroma angleška pomoč; zakaj vzpričo nemadnega poraza ob Marni bi mogla prinesiti zmagovita belgijsko-angleška armada iz Anversa nele nov poraz, marveč naravnost katastrofo. Zato so Nemci pričeli od vseh strani dovažati čete na pomoč.

Državljanska vojna na Kitajskem

Označili smo že pred nedavnim, da gre v sedanjih bojih na Kitajskem za spore med posameznimi vojaškimi guvernerji, takoleimovanimi „tukiuni“. Nasprotja, iz katerih se je razvila državljanska vojna okrog Sanghaja, so pričela sledeče:

Tchi • Hsieh • Yuan, guverner v provinci Kiang • Sou, katere glavno mesto je Nanking, in Lu • Yung • Hsiang, guverner province Če • Kiang, ležeče južno od prve z glavnim mestom Hang • Čou, sta si nasprotnika že davno. Če-Kiang je pribežališče in trdnjava stranke Anfu, ki je podpirala vlado Tuan • Či-Juei, katerega je vrgel l. 1920. U-Pei-Fu, sedanji gospodar Pekinga. Tchi • Hsieh • Yuan, ki dela v soglasju z U-Pei-Fujem, je v listu „North China Daily News“, izjavil, da zatre upor Če • Kiang, češ da se dá le na ta način pekinški vladi podvreči južna Kitajska, kjer gospoduje Sun • Yat • Sen, in obnoviti enotnost Kitajske. Lu • Yung • Hsiang je nato odvrnil v istem listu, da je ideja, realizirati enotnost Kitajske s silo, absurda, da je pekinška vlada nezakonita in da morajo po njegovem naziranju province biti svobodne in se upravljati po svoji volji.

Sovražnost med obema „tukiunoma“ so se pričele z vsi silo. Oba množita svoje vojne sile, kakor je to danes običajno na Kitajskem, s tem, da rekrutirata s silo, vsled česar beži prebivalstvo na vse strani. Lu • Yung • Hsiang je razdelal čez železnice 25 km zapadno od Sanghaja, ki vsled tega ne more več imeti zveze s Pekingom in Nankingom. Po drugi strani pa so čete Či • Hsieh • Yuana hitro napredovale v smeri proti Sanghaju, pred katerim se po zadnjih vesteh že vrše srbiti boji. Sanghaj spada sicer geografsko še v provinco Kiang Su, faktično pa je sedaj del province Če-Kiang, radi česar se ga hoče Či • Hsieh • Yuan polastiti, zlasti ker je mesto trgovsko prvostvorne važnosti in ker se je vanj zateklo obilo političnih beguncev, njegovih nasprotnikov. Ker je Sanghaj prvostvorne važnosti za internacionalni promet, so velesile izvršile demaršo v Pekingu, a brez uspeha, na kar so morale prevzeti varstvo z lastnim orožjem.

Dasi delujeta „tukiuna“ Kiang • Su in Če-Kiang v prvi vrsti v osebnih svojih interesih, vendar se nahajata hkrati pod vplivom mnogo močnejših osebnosti. Položaj v Kitajski obvladujeta sedaj dva velika močjočnika: U • Pei • Fu in Čang • Tso Liu, ki sta pred dvema leti pričela med seboj vojno, katere se je naposled odločila prvemu v korist. Odtlej obla-

duje ta centralno vlado v Pekingu, toda njegova oblast ne sega posebno daleč. Njegov nasprotnik Čang • Tso • Liu se drži z veliko močjo v Mukdenu, oblaščujoč popolnoma Mandžurijo; tamkaj zbira vojsko in se pripravlja na odločilno vojno. Na drugi strani pa je Sun • Yat • Sen v južni Kitajski skoro povsem neodvisen. Tudi po drugih provincah gospodujejo tukiuni, ki ne poslušajo povelj iz Pekinga, kjer se nahaja vlada vrhuteva v velikih finančnih težavah.

Vendar ima U • Pei • Fu namen, polagoma podvreči svoji oblasti vsi Kitajski. Posrečilo se mu je poslednje mesec razširiti svojo oblast nad centralne kitajske province, odkoder namerava najljubšati s prodiranjem zoper Sun • Yat • Sena, ki se drži na jugu. Očitno je, da je pričel Či • Hsieh • Yuan svojo akcijo zoper Če • Kiang v sporazumu z U-Pei-Fu. Splošno se pričakuje, da bo posegel v boj tudi Čang • Tso • Liu iz Mukdena ter napadel pekinško vlado od severa ta čas, ko je angažirana na jugu. Borba okrog Sanghaja se utede tedaj razširiti v še večji obseg in zavzeti dimenzije, ki bi mogle odločiti o usodi Kitajske sploh.

Politične beležke

† Sodništvo pod klop! To je kratki ukaz klerikalnega štaba. Pred vojno so vodili znano gonjo proti našim sodnikom, ki so bili edini čuvarji naših pravic. Sedaj so iznova pričeli gonjo proti edinim, ki niso bili dostopni korupciji. Toda sodništvo je treba zlomiti. Ni dovolj, da jih je „Slovenec“ označil z „nižko izobraženimi“. Sedaj je brozjavna odstranitev sodnika dr. Gradnika iz stanovanjskega razsodišča priletek olajšev tam, kjer je mogoča. Prvo instanco imajo klerikalci v rokah. Ta prva instanca je pa iluzorna, dokler je nad njo stanovanjsko razsodišče kot druga in resnična sodna instanca, ki je sodila po pravu in vesti brez ozira na druge. Zaupanje javnosti v to pravno stanje je sedaj omajano. Vrata za klerikalno korupcijo so odprta. Jutri lahko justični minister spremeni na deželnem sodišču njemu neljubo sestavo senata. S tem svojim činom so klerikalci položili svoje prste na eno najbolj življenjskih naših institucij. Posilili hočejo Pravico. Sodišča in sodniki so bili dosedaj daleč od blata korupcije. Pod režimom poštenja grozi val pokvarjenosti tudi tej trdnjavi državne avtoritete. Značilno je, da je bilo pridržano klerikalcev, da so izprožili prvi top proti neodvisnosti sodnikov. Značilno, a čudno ne. Klerikalci so tudi pred vojno najhujše napadali slovenska sodišča v času, ko so bila ona dostikrat edino zatočišče zatirane narodne pravice.

† Izjava bivšega ministra Velizarja Jankovića. Pred nekaj dnevi so vladni listi objavili (kar je tudi „Jutro“ za beležilo) vrsto korupcijskih afer, radi katerih baje namerava vlada staviti bivšega prometnega ministra Jankovića pod obtožbo. G. Janković sedaj izjavlja v „Samoupravi“, da so proti njemu objavljeni očitki „gnusne klevete“, da je pripravljen svojo imovino glede obsega in izvora podvreči preiskavi posebne komisije in da akceptira za vse svoje delovanje vsako objektivno sestavljeno sodišče, pa bilo to častno sodišče ali parlamentarna anketa posebno državno ali redno sodišče. To izjavo dr. Jankovića lojalno beležimo ter ji dodajemo še sledeče informacije, ki smo jo prejeli od moža, v koga je objektivnost nimamo razloga dvomiti. „Klerikalci, ki so pod vodstvom svojih znanih mamunistov od nekdanji bili koruptni in ki tudi danes ponavljajo svojo staro prakso, so te dni zagnali velik krik radi „razkritja“ g. Sušnika, da je bivši prometni minister dr. Janković na škodo države podelil družbi „Putnik“ pravico prodaje železniških kart. Njima nobenega povišanja, da branim g. Jankovića, ki bo moral to že sam opraviti, reči pa smem: ako so vse „korupcijske afeze“ take, kakršna je „Putnikova“, potem je že dobro. Pogodba s „Putnikom“, na kateri stoji celokupna tujskoprometna organizacija Jugoslavije, je ena redkih prav umestnih pogodb. Mesto privatnikom je minister Janković izročil prodajo kart družbi, ki pod državnim nadzorstvom brez zasebnih dobičkov, goji naš tujski promet. V to pogodbo se sedaj zaletavajo očividno ljudje, ki bi radi sami zaradili. Minister sabračaja g. Sušnik je očitno naselil dobro organizirani klik, pa si bo opekeli prste, kakor takrat ko je naselil radi Sušaka...“

† Todor Aleksandrov piše Radiću. Včerajšnja beogradska „Politika“ objavlja interesantno odprto pismo Todoru Aleksandrova, ki odgovarja Radiću na njegov članek v dunajski „Federation Balkanique“. Todorov pravi, da je makedonska revolucionarna organizacija vedno želela iskrenih zvez z HRSS, s poštenim pripravljenjem, da je borba proti hegemonističnemu Beogradu borba za federativno Jugoslavijo. Treba je skupnega dela z vsemi narodi, ki so nezadovoljni s krvavo diktaturo Beograda. „Nisem prikljčen in ne prikljčen, da smo se razlikovali v metodah borbe proti našim prijateljem. (Todorov organizira komite, češ, Radić se ni poskušal.) Tudi danes proti vaši izjavi trdim, da je vaša stranka v bistvu revolucionarna stranka in da se boste v kratkem prepričali, da s srbskimi vladodržci ne morete govoriti drugače, kakor s puškami, noži in bombami. Tudi danes, ko Vi mislite, da ste zrušili Pašićevo korupcijo in teror, ne verjamem, da ste zrušili srbski teror in korupcijo.“ Dalje Todorov polemizira z Radićem o njegovem federalističnem de-

lu pa pravi: „Sedaj pa ko ste s svojo stranko v Beogradu, ko že sodelujete v vladi in ste soodgovorni za stanje v Makedoniji, boste mogli osebno in po svojih ljudeh videti na licu mesta strašna dela teh ubilcev v službi Davidovića.“ Na koncu pravi Todorov: „Kakor v prošlosti tako tudi sedaj moja organizacija iskreno misli na to, da bi zrušila srbsko hegemonijo, da bi se osvobodili tlačeni narodi in da bi prišlo do srečnega političnega naroda v Jugoslaviji in na Balkanu in da je v to svrhu absolutno potrebno združenje sil boriteljev za svobodo in neodvisnost narodov, toda brez tujih skrbnikov.“

Porote

Ljubljana, 10. septembra.

POKVARJENA MLADINA.

Današnji dan porotnega zasedanja je bil izpolnjen s samimi tajnimi obravnavamimi, ki pričajo o brezprimerni pokvarjenosti, ki se je pričela pojavljati med našo mladino.

Dopoldne se je zagovarjal 17letni zidarski pomočnik Viktor Habič iz Dobruni ki je 15. junija na neki njeni blizu Bizovika posilil 15letno Ivanka Z. Pohotnež, ki je obenem član „Orla“ v Dobrunjah, je bil obsojen na tri mesece strogega zapora.

Popoldne je bil na dnevnem redu še zanimivejši slučaj. Na zatočni klopi so sedeli kar trije mladoletni izprienci, ki so bili obtoženi, da so spolno zlorabili umobolno 14letno Marijo Dolčič in sicer: njen 18letni brat Anton, 15letni Josip Novak in 16 letni Ivan Črnjak. Anton Dolčič je bil obsojen na 14, Josip Novak na 12 mesecev ječe. Glede Črnjaka so porotniki soglasno zanikali krivdo, narkar je bil oproščen.

Maribor, 10. septembra.

UBOJ VSLED LJUBOSUMNOSTI.

Martin Turk, lovec na Recenjaknu, je imel že tri leta ljubavno razmerje z Veroniko Pijavševom pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Njen oče pa je nasprotoval temu razmerju, češ, da Turk ne zasluži niti toliko, da bi lahko preživel samega sebe. Ker se je končno ohladila tudi ljubezen Veronike za njega, je postal Turk silno ljubosumen. Njegova nervoznost pa se je še povečala, ko je izvedel, da Veronika rada vidi Alojza Pačnika, ki je zahajal k Pijavševim na obiske. Zato je že približno pred enim letom zagrozil svoj bivši ljubici in Pačniku, da bo ustrelil oba. V nedeljo 6. julija je prišel Turk nemadoma z lovsko puško k Pijavševim, pri katerih se je takrat nahajal tudi Pačnik. Po kratkem prekanju je pomeril proti Veroniki, ki pa se je naglo skril na tla in čez nekaj minut umrl.

Turk prizna dejanje, trdi pa, da ni imel namena umoriti Pačnika, in da je streljal samo zato, ker se je bal, da bi ga nasprotnik zabodel z nožem, ki ga je imel baje v rokah.

Porotniki so soglasno zanikali vprašanje glede umora in uboja, obsojen pa je bil Turk radi pregreška domnevanega silobrana po § 335 na 6 mesecev strogega zapora.

DETOMOR.

Posestnik Josip Titan iz Črnelave v Prekmurju je 11. avgusta naznanil orožniški postaji v Murski Soboti, da je bila njegova dekla Lina Krčmarjeva noseča, sedaj pa ni več. Orožnik Obrsnel je takoj zaslišal Krčmarjevo, ki mu je v resnici priznala, da ima otroka skritega v hlevu. Bil je v zaboju, v katerem so se nahajale pleva in cunj. Sodni izvedenci so ugotovili, da je bilo dete moškega spola, popolnoma iznošeno in čvrsto razvito. Iz metnomođrih znakov na vratu ustnicah in po hrbtu je bilo razvidno, da je bilo dete zadavljeno, ali zadušeno.

Krčmarjeva je dolgo tajila, da bi ona umorila svojega otroka in se je izgovarjala, da je predčasno porodila mrtvo dete. Šele po dolgem obotavljanju je priznala svoj zločin in izjavila, da je dete po porodu vsled razburjenosti in duševne zmedenosti zadavila.

Porotniki so soglasno potrdili vprašanje detomora ter je bila Krčmar obsojena na 3 leta težke ječe.

Borza

10. septembra:

CURIE: Beograd 6.95, New-York 5.33 London 23.68, Pariz 28.07, Milan 23.25, Praga 15.95, Budimpešta 0.0069, Bukarešta 2.80, Sofija 3.87, Dunaj 0.0075125.

DUNAJ: Devize: Beograd 996 do 940, Berlin 16.860 do 16.960, Budimpešta 90.60 do 92.60, Bukarešta 377 do 379, London 315.900 do 316.900, Milan 3094 do 3106, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3752 do 3768, Praga 2125 do 2135, Varšava 13.570 do 13.670, Sofija 514 do 518, Curih 13.305 do 13.355; valute: dolar 934 do 940, dolarji 70.460 do 70.560, levi 498 do 506, marke 16.590 do 16.710, funti 314.100 do 315.700, francoski franki 3725 do 3755, lire 3090 do 3110, zloti 13.480 do 13.620, leji 376 do 380, švicarski franki 13.260 do 13.340, češkoslovaške krome 2117 do 2133, madžarske krome 85.50 do 91.50.

PRAGA: Beograd 44.625, Dunaj 4.7075, Pariz 179.50, New-York 33.95, Curih 638.50.

NEW-YORK: Beograd 131.50, Pariz 526.50, Curih 1878, Praga 290.75.

LONDON: Beograd 340, Pariz 63.8250, Curih 236.85, New-York 444.75, Praga 148.37.

Naši kraji in ljudje

Jesenski čar v Rogaški Slatini

V zdravilišču Rogaška Slatina je prišla te dni najkrajša jesenska sezona, ki daleko nadkriljuje po svoji krasoti letno sezono. Nad morjem bukovih gozdov, nad tratami in vinogradi, ki obkrožajo ljubko dolinico, se prelivajo najlepše zlatorumenne barve v gorskem solncu. Vreme je naravnost idealno, saj je od 2. septembra naprej ni podnevi deževalo. Zato tudi dan na dan se prilagajajo novi gostje iz vseh krajev Jugoslavije, največ pa Srbi. Vseh gostov je še okoli štiristo, ki jim zdravilišče nudi še vse ugodnosti, zlasti tudi, ker se v posebnem važno pa je 25 odst. znižanje cen v stanovanjih in kopelih od 1. septembra dalje, za državne uradnike celo 50 odst. popusta, tako da se dobi že lepa soba od 8 Din naprej. Posebno duševnim utrujenecem bi bilo priporočati, da izrabijo to ugodno priliko za oddih v tem mirnem kotičku Slovenije, ki ga znajo tuji pač mnogo bolj ceniti kot mi sami. Kdor želi tišine, je najde po senčnih in sončnih poteh nizkega gričevja, kdor pa išče družbe, najde dovolj inteligence od najnižjega uradnika in obrtnika do generala, ministra in umetnika in veletrgovca. Skoro najslabše so zastopani Slovenci, mnogo pa je Srbov, Madžarov in Nemcev. Omeniti bi bilo še, da so tudi po restavracijah cene zelo padle.

Dalmatinski drobci

Splitški veliki župan dr. Perović se je zadnje dni mudil v Zadru, kjer je razpravljati s predstavniki tamošnjih oblasti o ureditvi prometne zone med našo državo in mestom Zadrom. Ob tej priliki je sprejel tudi deputacijo zadarskih Jugoslovenov, ki so velikega župana opozorili na njihov položaj ter ga prosili, naj se zavzame tudi za njihove interese. — V soboto so dospeli iz Zadra v Split arhivi, ki pripadajo glasom konvencije med Italijo in Jugoslavijo naši državi. Pripeljala jih je posebna ladja jadrnica.

V nedeljo 7. t. m. se je vršil v Sibeniku kongres dalmatinskih zemljoradnikov srednje in južne Dalmacije. Kongresisti so se zbrali v Splitu, od koder so se skupaj peljali v Sibenik, kjer so v nedeljo prebrali agrarni zakon, v ponedeljek pa so zborovali njihove delegacije.

Nestor čeških in menda splošno slovenskih žurnalistov Josip Holeček je te dni dopotoval v Sibenik. Zadnja meseca je proučeval razmere v stari Srbiji in Madoniji. V Sibeniku je došel z otoka Hvara, kjer je živel zadnje tedne.

30. avgusta je zadržal prvi vlak na progi Užice-Vardiše. S tem je dobila luka Gruž direkten spoj s Srbijo preko Bosne. Teren, na katerem je zgrajena nova železnica, je zelo opazen in radi tega so dela za novo progo trajala tako dolgo. Sedaj so vse priprave končane in v nedeljo 31. avgusta je bila neoficijelna otvoritev proge. Otvoritev, ki je imela bolj značaj domačega internega slavlja, so prisostvovali predstavniki oblasti in raznih gospodarskih korporacij. Ob pol 11. uri zjutraj je zadržala nova lokomotiva s par vagoni, ki so bili vsi okrašeni z zelenim cvetjem, po novih tračnicah. Pred vhom v prvi predor, na katerem se nahaja krasno izdelan relief srbskega vojaka, je bilo izrečenih več govorov. Delegat prometnega ministrstva je posebno proslavil domačo inženjerje, ki so izvršili vsa dela na tej progi. Po napitnicah je vlak krenil dalje in prevozil srečno veliki šarganski predor, ki je dolg 1670 metrov ter kmalu došel v Kremno, zadnje postajo na tej progi. Tu je bila gostinja, ki so bili vsi dobro razpoloženi, prirejena zakuska. Kmalu bodo dela na progi Užice-Vardiše.

Šte dovršena do zadnjih podrobnosti in tedaj se bo vršila službena otvoritev te važne proge, ki bo oskrbovala promet med Gružem in našo prestolico Beogradom.

Češki zdravilniki, ki so prepotovali južno Dalmacijo, so se prošle nedelje poslovili od Splita ter so prišli v Sibenik, da obiščejo še zadnje kraje na Jadranu, katere imajo v svojem programu. Kakor je razvidno iz zahval, katere je poslal voditelj ekskurzije dr. Tuma dubrovaški mestni občini, so naši kraji napravili na češke brate najboljše vtise in Cehi so se le s težkim srcem ločili od jadranske obale, kamor bodo po lastnih zahtevah, v bodoče dirigirali svoje paciente, katerim sta potrebna morski zrak in morska voda za kopanje.

Za enotni učni načrt osnovnih šol

Na četrti glavni skupščini UJU v Dubrovniku dne 25. avgusta 1924 je bila povodom razprave »Osnovna načela za novi učni načrt in program osnovnih šol naše kraljevine z ozirom na podrobni načrt iz narodne zgodovine Srbov, Hrvatov in Slovencev«, poleg v našem listu že objavljenih resolucij, sprejeta še sledeča:

1. V zvezi z resolucijami I. in II. glavne skupščine in II. kongresa UJU v zadavi izdelave enotnega zakona za osnovne šole v kraljevini in izvedbe enotnega učnega načrta in programa izjavlja skupščina, da naj se v interesu usvajanja enotne narodne prosvete kot temelja za duhovno ujedinjenje našega naroda čimprej izdela in v celoti izvede enotni programatični ureditve našega osnovnega šolstva, po potrebi in po razmerah že pred novim šolskim zakonom, in to oziroma se na poedine posebne okolnosti in prehodne zahteve različnih naših krajev, kolikor to ne tangira enotnega nacionalnega značaja vzejo in pouka.
2. Za pouk nacionalnih predmetov, zlasti narodnega zemljevida in zgodovine, naj se v principu izvede podrobni načrt popolnoma izenačen v vseh šolah, in to po smernicah in zaključku II. kongresa o edinstvu osnovnošolskega pouka v naši državi, četudi ločeno od celokupne programatične ureditve osnovnega šolstva.
3. V narodni zgodovini naj se obdelajo in povdarjajo zlasti in najbolj oni momenti naše narodne preteklosti, na katerih objektivno in subjektivno bazira in se kaže edinstvo našega naroda in pa katerih smo se v celoti prošlosti, četudi povsod vedno bolj razdeljeni nego ujedinjeni, obdržali kakor enotni narod s svojo kulturo in s svojimi posebnostmi med drugimi narodi.
4. Na istih nacionalnih principih naj se uredi in prevede programatično pouk v materinskem jeziku, v ženskih ročnih delih, v petju in v telovadbi, ki bodi na solumskem temelju, izhajajoč od ideje edinstva našega naroda in prihajajoč od ideje duhovnega edinstva vsega Slovanstva.
5. Izdelavo programa za osnovno šolstvo treba podvesti takoj, in naj se zato sestavi komisija strokovnjakov iz vseh krajev države, ki naj na podlagi doslej utrujenih smernic izvede enotni učni načrt in program za celo državo.

Ogromna množina mrtvih rib

Kako škodo je napravilo polhovgrajsko neurje tudi ribarstvu.

Zadnja številka »Lovca« priobčuje jako zanimivo poročilo o tem, kako je nevihta ki je divjala v noči od petka na soboto, od 8. na 9. avgusta med Polhovim Gradcem in Škofjo Loko, tudi uničila velike množine rib ter napravila v okolici Ljubljane ribarstvu neprecenljivo škodo. Dr. M. v »Lovcu« piše:

Že v soboto zjutraj so začeli stanovančci ob Gruberjevem kanalu z grabljami pobirati iz vode poginule ribe. V Mostah so jih imeli v vsaki hiši dovolj. Voda je bila rdečerkavasto barvana in povsem gosta. Ribam so se zablatile škрге, tako da so se udušile.

Postreli potoki, kjer je divjalo neurje, so seveda popolnoma uničili. V njih gotovo ni ostalo živega bitja. Sora, ki sprejema večino teh potokov, je narasla za dva metra in valila s seboj ogromne množine ilovice in blata. Poginulih rib je bilo ogromno. S potokov je prinašala postreli, v njej pa so poginili sulci in lipani. V Sori so našli ljudje ogromnega mrtvega sulca, ki je tehtal 24 do 26 kg. Ribe so bile večinoma popolnoma ali na pol zasute. Ljudje so jih kopali iz ilovice in blata. Na grabljah papirnice v Gorickem se je nabralo toliko rib, da se je voda zajezila. Ljudje so jih s škafi odnašali. Kmetje in delavci niso vedeli, kaj bi z ribami, pa so jih začeli sušiti.

Sora je prinašala smrt tudi ribam v Savi. Od Tacna do Černuče je našel ribič ob bregovih ogromne množine rib. Cenil jih je na cente. Bile so večinoma mrene in druge bele ribe. Bilo pa je videti rib vsake vrste. Ihtolog bi mogel na suhem proučiti vso ribjo favno.

Pri Birčevem so našli ljudje mrtvega sulca, tekega 22 kg; pri Lazah dva sulca po 12 kg in nešteto manjših sulcev. V eni sami jami pri Lazah je našel ribič 40 do 50 lipanov.

Ljubljanka pred izlivom v Savo je napravila več velikih mrtvih sulcev. Eden je tehtal 18 in pol kilograma, drugi 15 kg, več po 10 do 12 kg. Paznik Strah je opazoval sulca, tekega okrog 15 kg, ki je bil še živ in se je motal in sulak po vodi, glavo pa je imel vso zablateno. Ribe, ki so prišle na vrh vode, so bile tako zablatene, da se ni videlo, ali je poleno ali riba. Voda je bila povsem gosta. V tvorini v Vevčah je nekdo zajel iz Ljubljanske kozare vode. Ko se je blato v kozarcu nekoliko poglobilo, je bilo pol kozarca blata. Razumljivo, da mora v taki vodi poginiti vsaka riba.

Dno vode je pokrito z debelo plastjo blata. To utegne škodljivo učinkovati tudi v bodoče za prehrano rib, ako jih je sploh še kaj preostalo. Uničeno je s tem tudi živalstvo nižje vrste, zasute so rastline, ribam so odvzeti vsi pogoji življenja.

Dr. M.

Terezinkin greh

Ljubljana, 10. septembra.

Terezinka je prišla v Ljubljano. Na glavi je imela lepo rmenno štajersko ruto, si dala za vrat moder trak s svetinjico in vstopila v vrste deklet ter pela z njimi vred slavo in čast Nedolžnosti. Po sprevodu proti Rakovniku je hodila po Dolenjski cesti gorindol, potem pa ji je nadenkrat šinila v glavo čudovita misel. Preje je gledala svoje družice, ko so šle k »ofru« in nametale ogromen denar za cerkev in zadeve, o katerih bodo odločali gospodje. »Zakaj, si je mislila, ne bi še jaz poskusila sreče morda se me pa kdo usmili in mi tudi podari po toliko in toliko dinarčkov!«

Po kratkem premisleku se je odločila in stopila za neki vogal. Mimo so prihajale gruč kmetijskih deklet in Terezinka je stegovala roko. Jela je pobožno zavijati ti oči in prositi za žive in mrtve naj podpro revico ubogo. Toda pobožna dekleta se je niso usmili. Dajati dveh in večim je preveč. Gospodom se že še kaj odrine, a Terezinki... Z eno besedo, Terezinka ni imela sreče. Hotela je poskusiti zadnjič, kajti pogum ji je že upadel, upanje se je skoro že izgubilo, pa vendar, no še enkrat. V zavitem štajerskem dialektu je poprosila dve dekleti, ki sta šli s sklonjeno glavo mimo, da bi je ne bilo treba opaziti in stegniti roko.

Takrat pa, kakor bi se izvila od neke jara kača, se je nekaj trdo oklanilo prosee Terezinkine roke. Terezinka se je skoro sedsela strahu. Pa ni nič pomagalo. Terezinko je držal za rokav stražnik in devičica pri štiridesetih letih je odšla vsa potra na stražnico in potem v zapor. Naslednji dan je bila prepeljana pred zaslišuvalnega uradnika. Terezinka se je postavila pred njega kakor kup nesreče ter pričela milo zdihovati. Tam pri sestrah v samostanu v Mengšu je živila že dolgo časa, za ponedeljek pa se ji je nudila prilika in prišla je, ker je »devica«, poprosit svoje sovrsnice, da ji podare kaj »soldeke«. Saj bi ga lahko, kar po tisoč

dinarjev so dajale gospodini! Je vzklila razočaranka. »Pa tudi nisem vedela milostljivi gospod, da je to tak greh!« Končno je bila Terezinka izpuščena zopet na svobodo, pri odhodu pa je vzklila, da bo svoje sovrsnice zapustila, ker njej ne dajo soldkov marveč samo gospodom.

Dopisi

ROGATEC. (Volilno gibanje v Rogatecu in Rogaški Slatini). V nedeljo 21. septembra se vrše tudi v rogaškem sodnem okraju občinske volitve. Najzanimivejša bodo volitve v Rogatecu in Rogaški Slatini, kjer so nastopili Nemci s svojimi kandidiranimi listami, Slovenci pa seveda razcepljeni proti Nemcem in se je bati, da se bodo smejali Nemci. V Rogatecu so vložene poleg nemške še klerikalna, napredna in lokalna cestarska lista, v Rogaški Slatini pa je poleg nemške liste še napredno »gospodarska« s nositeljem dosedanjim županom g. Bizjakom, ki pa je medtem odstopil in zavzame sedaj prvo mesto na imenovani listi mesar g. Hvalec. Razen tega ima še svojo listo zdravilišče z nosilcem kopališčkim zdravnikom dr. Kolterjem. Občina in zdravilišče imata namreč čisto interesne konflikte in tako je prišlo tudi do samostojne liste zdravilišča, ki hoče s tem okrepiti svoj vpliv v občini. Ako bodo vsi Slovenci storili svojo dolžnost, narodno lice občine radi tega ne bo trpelo. Značilno pa je, da se je drznil kandidirati na nemški listi tudi kopališčki zdravnik dr. Treo, ki torej menda ne bo več reflektiral na slovansko klientelo.

MOKRONOG. V nedeljo dne 7. t. m. je praznoval tukajšnji Sokol 15-letnico ustanovitve. Telovadba članov kakor naraščaja je bilo primerno dobra. Predvsem so pa člani kakor naraščaj pokazali v nastopu sokolsko disciplino in odločno voljo vezati do sokolske popolnosti. V rokah marljivega vodstva je bodoči razvoj. Mladina je bila tudi med gledalci precej dobro zastopana in primerno tudi preprosto ljudstvo, dočim je trška gospoda skoro docela manjkala. Če pa hoče zvedeti neposredno od gospode vzroke odsotnosti, ti jih bodo našli na stotine. O enem se celo govori, da ima svoje tehtne razloge spisane na dveh polah in jih s svojo zakonsko polovico večer za večerom ponavlja, da je za vsak napad dobro pripravljen. Tako le prične: Dokler je n'ga zraven, nisem jaz. Jaz sem bil odličen Sokol, ko je Prečko še ležal v zibki. Moji otroci ne bodo hodili k sokolski telovadbi, ker je rekla Puharjeva Lenči moji Zivki, da je ona bolj bogata itd. Mar niso to tehtni razlogi, katerih pa nekateri nočejo razumeti in predvsem na mladina — tista namreč, katero elita ob sokolskih prireditvah doma zaklepa, da se ne bi okužila. Pa ta mladinski zbor se množi in s ponosom gledamo nanj v pripravljanju, da je njegova bodočnost. Zato naraščajski prapor naprej. Tebi se pridruži tudi znatno število starih brezobzirnih borcev, ker jih je stare v materinosti pog czajaje se družbe — strah.

JURKLO TER PRI LASKEM. Naš »graben« je znan kot pravo nemško »gnezdo«, v katerem se pod okriljem grščanske zbirajo ljudje, katerim smrdi vse, kar je jugoslovenskega, diši pa jim seveda naš jugoslovenski kruh. Dastavno dobivajo svojo pokojnino iz Avstrije — torej niso naši državljani, a vendar tu prav oblastno nosijo in odjedajo kruh našim ljudem. Že zdavnaj bi bilo treba tu velike metle, s katero bi jim pokazali

pot v »jubilno« Avstrijo. A kaj takega se pri nas seveda ne bo zgodilo, zato skrbje že naši orožniki, ki pridno nadzirajo neko tukajšnjo vdovo »gostinčarico«, če bi kateremu gostu dala malo več pijače, dočim smejo v drugih gostilnah (ki so graščakovi najemniki) popivati čez mero tudi pozno v noč. Gospodje, ako je res Vaš cilj ublažiti pijančevanje v našem grabnu, potem postopajte v vseh gostilnah enako, ne dovoljujte novih gostiln, ker le tako boste dosegli ta cilj.

DOLNJA LENDAVA. Šol. oblast je ukinila na tukajšnji dr. osnovni šoli madžarsko paralelko k I. in II. razredu, ker je premalo otrok. Madžari so mirni, a »Slovenci« kavarnar Vukan, pos. Zerdin in Hari so vložili protest. Vukana naj si naši ljudje zapomnijo, kajti brez njih bi moral v enem mesecu kavarno zapreti. Pravzaprav se ne moremo čuditi, če raste madžaronom greben, saj naša oblast še niso nikoli nastopile proti njim. Upoštevajmo samo službo občine Kot s tremi madžarskimi družinami. Otroci iz te občine morajo obiskovati madžarsko šolo v Kapei. Kje na svetu je še oblast, ki bi tirala lastno dečo v tuje šole? Poleg popustljivosti oblasti pa imajo madžaroni zaščito v poslanca Klekdu, ki menda nima drugega posla, kakor da štiti največje nasprotnike naše narodnosti. Koliko laži je že priobčil v »Novinah« o prišlekih in Orjuni, a niti enkrat še ni priobčil popravka laži. Kaj bi pa prekmursko ljudstvo reklo, če bi spoznalo, da »Novine« lažejo. A Bog ne daj, da bi oblast nastopila proti kakemu Madžaru ali madžaronu, taktar je ogenj v stehi in »Novine« bodo napadale oblast, ki vrši svojo narodno dolžnost. V takih razmerah naj človek kaj doseže?

Začetek šolskega leta

Gremijalna trgovska šola v Ljubljani. Gremijal trgovcev v Ljubljani opozarja, da se vrši vpisovanje za II. in III. razred na gremijalni trgovski šoli v petek dne 12. tega meseca od 2. do 5. ure popoldne v šoli na Ledini (pritliče levo). Ponavljajni izpiti se vrše v ponedeljek dne 15. septembra in torek dne 16. septembra 1924, vsakokrat popoldne od 2. do 6. ure. Nastančen razpored je razviden na deski v šoli na Ledini. Redni šolski pouk se prične v ponedeljek dne 22. septembra 1924. ob 2. uri popoldne. Predsednik Fran Stupica I. r.

Meštanska šola v Trzinu. Vpisovanje 12. in 13. t. m. od 8. do 12. Sv. maša 14. t. m. ob 8. uri. Redni pouk 15. t. m. ob 8. uri. — V nedeljo dne 14. t. m. priredi meštanska šola običajno letno razstavo risarskih in drugih izdelkov, ki so bili na državni razstavi v Beogradu. — Obisk razstave obkinitu toplo priporočamo. Vstop prost. Ravnateljstvo.

Srednja kmetijska šola v Mariboru. Srednja kmetijska šola v Mariboru otvori letos svoj I. II. in III. letnik. Šola je triletna; četrti leto je določeno za praktično izpopolnitev. Vsi učenci so eksperimentirali in se morajo vzdrževati izven zavoda na lastne stroške. Pogoji za sprejem so: a) starost vsaj 15 in ne nad 19 let, vendar morejo vstopiti tudi 14 letni, ako so telesno dovolj razviti, kar ugotovi šolski zdravnik; b) dovršena nižja gimnazija, realka, oziroma popolna (4 razredna) meštanska šola v vsaj dobrih uspehih, vendar pa slab red iz kakga tujega jezika ne ovira sprejema. Absolventi samo 3 letnih meštanskih ter dveletnih kmetijskih šol morajo polagati ob vstopu sprejemni izpit iz slovensčine (ali srbohrvaščine), matematike, geometrije, fizike in zemljepisa v obsegu, ki je razviden iz posebnega programa (dobi se pri direktriji za 1 Din); c) absolventi 6. razreda gimnazije, oziroma realke lahko izjemoma vstopijo takoj v II. letnik pod pogojem, da položijo izpit čez I. letnik; d) dobro vedenje; e) državljanstvo SHS.; f) telesno in duševno zdravje. Šolsko leto za II. in III. letnik začne 1. oktobra, za I. letnik (novince) pa izjemoma 15. oktobra t. l. Prošnje za sprejem v I. letnik je kolikova t. 25 dinarji in poslani najdalje do 1. oktobra direktriji drž. srednje kmetijske šole v Mariboru s sledečimi prilogi: krstni list, domovnica, zadnje šolske spričevalo, izpričevalo o navedenosti. Obvestilo o rešitvi prošnje se dostavi po pošti vsakemu prošencu.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Kulturni pregled

Orkestralno društvo Glasbene Matice

stopa s tekočo sezijo v šesto leto svojih javnih koncertnih prireditel ter namerava prirediti tokom sezije tri velike simfonične koncerte, na katerih se bodo izvajale skladbe sledečih skladateljev: Beethoven (Simfonijska št. 7, op. 92, A-dur), Borodin (Simfonijska v Es-duru), Čajkovskij (Svita k baletu »Casse-Noisette«, op. 72a), Borodin (Polovski plesi iz opere »Princ Igor«), Grieg (Lirična svita, op. 54), — vse za veliki orkester. Nadalje samo za godala: Dvorjak (Serenada op. 22, E-dur), Wolf-Ferrari (Serenada Es-dur), Debussy (Danse sacree et profane, za harfo s spremljevanjem orkestra us lok), Schubert (Rakastava-svita), Dvorjak (Nottarzo), Percy Grainger (Tilbits) itd. Posebno pažnjo namerava povzeti Orkestralno društvo izvajanju skladb jugoslovenskih skladateljev, od katerih jih bo kar največ sprejelo na

repertoar. Prvi koncert se bo predvideno vršil dne 9. decembra t. l., drugi dne 13. februarja 1925. In tretji dne 5. marca 1925. pod vodstvom g. I. M. Škerjanca. Razen tega bo Orkestralno društvo tudi sodelovalo pri večjih prireditvah Glasbene Matice. Društveni orkester se bo ojačil za precejšnje število dobro izvežbanih moči in bo tvoril kot doslej važen faktor v našem glasbenem življenju. Št. 11507.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Četrtek, 11.: »Evgenij Onegin«. Gostovanje tenorista Jiraneka iz Prage.

Borodinova opera »Knez Igor« v Zagrebu. V soboto zvečer je imel Zagreb novo glasbeno senzacijo. Operno gledališče je uprizorilo Borodinovo delo »Knez Igor«. Naslovno vlogo je pel baritonist Robert Primožič, poleg njega sta nastopili dami Sugheva in Pospisilova, basist Križaj in drugi. Baletne vloške so od-

plesali plesalci pod vodstvom plesne družine Froman. Opero je dirigiral kapelnik Krešimir Baranović.

Tenorist Josip Rijavec v »Rigolettu« in »Hoffmannovih pripovedkah«. Tenorist Josip Rijavec, ki je, kakor vse kaže, zapustil beograjsko opero ter se preselil v Zagreb, je pel zadnje dni part Mantovskega vojvode v Verdijevem »Rigolettu«. V nedeljo zvečer pa je nastopil v »Hoffmannovih pripovedkah« ter je dosegel v tej vlogi, ki se izredno prilaga njegovemu glasu, prekrasen uspeh.

Iz beograjskega glasbenega življenja. Prošli petek zvečer je bila na sporedu beograjskega opernega gledališča Bizetova »Carmen« v režiji Pavlovskega in pod taktirko kapelnika Brezovška. V naslovni partiji je nastopila ga. Rodunova, članica osijske opere. Dona Josea je pel tenorist Zinovjev, Escamila Balaban, Micaelo gospa Drausel, Zuniga g. Pisarevič. — V soboto se je izvajala »Tosca« z gostom doktorjem M. Petrovičem v vlogi slikarja Cavaradossija. Dirigiral je Brezovšek. — Orkester »Stankovič« se je letos preustrojil in šteje 35 članov. Svoje delo prične 15. septembra pod vodstvom kapelnika dr. Milana Fotiča. Orkestru stoji na čelu univ. prof. Petar Bajalović. — »Harmoni-

ja« pripravlja pestro in zanimivo glasbeno sezono: nastop pianista Borovskega, violinista de Flecha in Martosa. Pavel Weingarten bo koncertiral pozimi, Vaša Pihoda bo izvajal nov program; poleg tega nastopijo še: mezosopranistka gospa Anđel z Dunaja (Volksopera), Češki pevski zbor iz Budjejevice, kvartet Hindemith in drugi. Od 1. oktobra dalje se bo do vršili tudi redni tedenski popularni koncerti orkestra kraljeve garde, ki šteje 80 moč.

Mednarodni kongres za glasbo na Dunaju. Od 11. do 15. septembra se bo vršil v dunajski mestni hiši mednarodni kongres za glasbo. Po svojih zastopnikih se ga udeležijo: Švedska, Nizozemska, Danska, Norveška, Jugoslavija, Nemčija, Francija, Španija, sovjetska Rusija, Češkoslovaška, Svica in Madžarska. Kongres se bo bavil s socialnimi, tehničnimi, gospodarskimi in podobnimi vprašanji glasbenega življenja.

Glasbene in gledališke prireditve mesta Dunaj. Dodatno k Dunajskemu sejmju priredi mesto Dunaj v času od 15. septembra do 15. oktobra glasbeno in gledališko veselico. Ob tej priliki se uprizaro na državni operi, v dvornem gledališču in vseh zasebnih odrih nazna-

menitejša klasična in moderna dela nemške in avstrijske gošbe in literatue. Od mnogoštevilnih prvotnih uprizoritev in novih inscenacij omenjamo: »Die Ruinen von Athen« in »Die Geschöpfe des Prometheus« (godba od Beethovena, besedilo od Hoffmannsthal), »Don Juan« od Glucka, »Die glückliche Hand« od Arnolda Schönberga, neki Mozartov cikel, nova dela od Korngolda, Krausa, Schmidta, Schnitzlerja, Werfla itd. Vršili se bodo tudi koncerti, komorni koncerti, umetniške in gledališke zgodovinske razstave. Na podlagi zasebnih tozadevnih legitimacij izdajnih mest so inzerenti deležni 50 odst. popusta pristojbine za vizum in znižanja vozne na avstr. sveznih železnicah.

Wagnerjev »Parsifal« v veronski starorimski areni. Pravkar so končale predstave Wagnerjeve svečane opere »Parsifal« v starorimski areni v Veroni, kjer je bilo prostora za 22 tisoč oseb. V stari zgradbi, ki je obdana od vrtoč, je izvajanje dela učinkovalo posebno sugestivno. Strokovna poročila pravijo, da je bila izvedba »Parsifala« v Veroni ena najmočnejših opernih uprizoritev.

Domače vesti

* Pomočnik ministra prosvete. G. Zivojinović je imenovan za pomočnika ministra prosvete in je nastopil 1. t. m. svoje mesto.

* Imenovanje v šolski službi. Dosedanji nadučitelj v Adlešičih g. Boža Račič je imenovan za upravitelja osrednjega zaseda za ženski domači obrt v Ljubljani.

* Imenovanja na ljubljanskih mestnih šolah. S kraljevim ukazom so imenovani: Fakin Anton, učitelj na deški mestni šoli v Ribnici, za stalnega strokovnega učitelja I. skupine na I. mestni deški šoli v Ljubljani; Potočnik Pavla, učiteljica na deški mestni šoli v Šoštanju, za stalno strokovno učiteljico I. skupine na I. mestni deški šoli v Ljubljani; Lampe Ivana, učiteljica na mestni šoli na Jesenicah, za stalno strokovno učiteljico I. skupine na mestni šoli na Jesenicah; Hočevar Makso, učitelj na mestni šoli v Krškem in okoli, za nadzornik v Ljubljani, za ravnatelja na I. mestni deški mestni šoli v Ljubljani.

* Imenovanja v vojni mornarici. V naši vojni mornarici so imenovani: za poročnika bojnega broda 2. razreda dosedanja poročnik fregate Boris Pirc, Mirko Dabović, Maksim Rakasovič, Ivan Kern, Oton Čermak, Julij Sachs, Henrik Klimar, Josip Ahlin in Miroslav Gogala; za strokovnega poročnika podporočnik Josip Kogoj; za administrativnega kapitana 2. razreda poročnik Dragotin Rozman; za rezervnega poročnika fregate rezervni poročnik korvete Rudolf Crnić.

* Iz vojaške službe. Kapitan 1. razreda Drago Mikuš je imenovan za majorja. Poročnik Martin Rebel je iz ekonomske stroke prevečen k pehoti. Upokojeni so: pehotni polkovnik Milan Grebenc, orožniški major Emil Dufek, major ekonomske stroke Dragotin Stropnik ter administrativna poročnika Adolf Ogriček in Ivan Solot.

* Upokojitev učitelja. V ministrstvu prosvete je pripravljen predlog o penzioniranju učiteljev, ki so dovršili službeno dobo, določeno po zakonu za polno penzijo. Po tem predlogu bodo penzionirani: 1. oni, ki so sami zaprosili za upokojitev; 2. vsi, ki so dovršili 65. leto starosti; 3. oni, ki imajo 35 let učiteljske službe in služujejo v mestih.

* Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl večerja v starosti 66 let g. Jakob Terpine, bivši posestnik, gostilničar in prevoznik. Pokojnik je bil izredno simpatičen človek in ljubitelj družabnih. Bil je v Ljubljani splošno znan pod imenom «Jože z Lepega pota». Pogreb bo danes ob 5. popoldne iz Trške ceste št. 9 na pokopališče k Sv. Križu. — Na Starem trgu št. 17 je preminula dne 9. sept. v visoki starosti 79 let gospa Selma Terdina, vdova trgovca, blaga in dobrotljiva žena. Njene zemске ostanke prepeljejo danes ob pol 4. popoldne na pokopališče k Sv. Križu. — Blag jim spomin, žalostim naše iskreno poželje!

* Okrajni šolski nadzornik v Kranju. Vilibald Rus je po «Slovenčevem» poročilu razrešen svoje službe in je na njegovo mesto postavljen Slomškar R. Pečjak, učitelj v Trzinu. Ni dovolj, da je nova vlada creda in pravice pri zadnjih učiteljskih imenovanjih prezela celo vrsto izbornih kvalificiranih, službeno starejših naprednih kompetentov v prilog maljšim Slomškarjem, je sedaj začela tudi vprašanje okrajnih šol. nadzornikov kljub zatrdilom ministra prosvete dr. Korose, da se ne bo dotaknil tega vprašanja. Znamo izborni kvalificirani šolnik z dolgoletno učiteljsko prakso g. Rus se bo moral umakniti učitelju-Slomškarju z — reci in piši! — 11 službenimi leti. Ta čin si bo treba dobro zapomniti!

* Znanja honorarja za nadure. V dobi prejšnje vlade je minister Pribežević odredil, da se honorar za nadure zviša od 20 na 50 dinarjev. Ker ni bilo pokrija, so je omenjena naredba zopet razveljavila in se bo baje upoštevala pri sestavi novega budžeta.

* Naknadni razpis za sprejem rednih slušateljev na višji pedagogski šoli v Beogradu. K že oddanim 22 mestom na navodeni šoli je oddati še 4 prazna mesta in to za: I. grupo (narodni jezik, narodna književnost, zemljepis in zgodovina) 1 mesto učitelja; II. grupo (narodni jezik, narodna književnost, francoski ali nemški jezik in zgodovina) 1 mesto učitelja; III. grupo (zoologija, botanika, mineralogija in geologija, kemija in geografija) 2 mesti za učitelja. — Prošnje je nasloviti na rektorat višje pedagoške šole v Beogradu.

* Naša delegacija na kongresu bojevnikov. V soboto zvečer je odpotovala v London delegacija jugoslovenskega Udruženja bojevnikov in rezervnih častnikov, sestojeca iz 10 članov, pod vodstvom predsednika Milana Radosavljevića da se udeležijo 14. mednarodnega kongresa bojevnikov.

* Kje je ponos? Pišejo nam: V nedeljo sem bil priča slovesnega vzhoda in izhoda italijanskega kardinala Cagliera pri o. frančiškanih. Reči moram, da sem bil osupnjen nad luksuzom tega cerkvenega dostojanstvenika, ki je nosil bele čevlje in dolgo svilen vlečko. Nikdar se nisem učili, da bi Kristus hodil po svetu v taki paradi. Gospod italijanski kardinal pa se je očitno zavedel tudi svoje čavtne kulturne in pa tega, da je okoli njega zbrana slovenska čemiserja pletbs; kajti lejer ne bi molil tako ostenljivo svoje roke od sebe in jo ponujal v — poljubovanje. Zato me je na tem boli osupnilo.

da so se Slovenke, kakor veče okoli luči, zaletavale v italijanskega kardinala, mu poljubovale roke, so blaženo dotikale njegovega plašča in se obnašale tako pasjevano, kakor so tega sposobne le robške duše. Skoda, da ni «Slovenec» imel pri tem prizoru fotografa, da bi dobil za večni spomin sliko, ki dokazuje narodno samozavest njegovih ljudi, o katerih on tako rad piše za slepilo naivnih Slovencev. V Rimu bi si slovenskega škofa pred italijansko publiko niti pokazati ne upali!

* Izlet v Veleosovo. Umetnostno-zgodovinsko društvo priredi v slučaju ugodnega vremena v nedeljo dne 14. t. m. izlet Ljubljana - Kranj - Veleosovo - Cerklje - Skarudina - Ljubljana. Odhod ob 6.45 zjutraj izpred Kolizeja na Gosposvetski cesti, kosilo v Veleosovem. Vozna znaša za osebo 40 Din. Prijave (omejeno število) sprejema do petka popoldne tajnik društva v umetnostno-zgodovinskem seminarju na univerzi.

* Nagrade za najboljšo vzdrževane ceste v Sloveniji. Avtomobilski klub je svoječasno razpisal tri nagrade po 2000, 1500 in 1000 Din za one državne cestne mojstre, ki z ozirom na promet in vzdrževanje sredstva najbolje vzdržujejo zaupane jim cestne proge. Konkurence se je udeležilo 14 cestnih mojstrov. Komisija za razdelitev nagrad, obstoječa iz gg. inž. J. Dittricha in Rado Hribarja kot zastopnikov Avtomobilskega kluba, inž. Karla Orla kot zastopnika Gradbene direkcije v Ljubljani in vlad. svet. dr. Andrejke kot šefa avtoročevala pri velikem županu, je priznala nagrade sledečim cestnim mojstrom: Prvo v znesku 2000 Din Ivanu Tavčarju, Francu Debevcu in Filipu Faturju, cestnim mojstrom okrožne gradbene sekcije v Kranju, za vzdrževanje cestne proge od Kranja do Ljubelja in Podkorena. Druga nagrada v znesku 1500 dinarjev je kot najvišja nagrada posamezniku priznana Matiji Kosu za vzdrževanje Dolenjske ceste od km 0 do 42, tretjo v znesku 1000 Din pa Maksu Rovšku za vzdrževanje Trojanske ceste. Komisija je končno sklenila predlagati Avtomobilskemu klubu, da v bodoče razpiše nagrade za dobro vzdrževane ceste v Sloveniji v večjem številu, da bo mogoče upoštevati več zaslužnih mojstrov.

* Likof na Kravcu. Osrednji odbor SPD. vabi vse člane in prijatelje SPD. iz Ljubljane, Kranja, Kamnika in Cerklje ter drugih krajev na slavnostni likof Krške koče na Kravcu. Zgradba je v surovem dograjenosti in pod streho. Glavni odhod likoforcev je v soboto popoldne ob 18.35 s Kamničanom iz Ljubljane. Pot iz Kamnika čez Tunjice na Sidaž, mimo St. Urške gore pod Jagošči-St. Lenaratom na Vižnjarja in k sv. Ambrožu. Pri obeh je preskrbljeno za prenočišča na mrvici. Iz Kamnika do tega cilja 3 ure hoda, slabe hoje. V nedeljo zjutraj pol drugo uro čez Jezersko planino k stavbi nove koče. Druga skupina odide v nedeljo zjutraj ob 5.05 po isti poti. Kranjčani čez Cerklje ali čez Dabovca. Jedačo v nahrbtniku, za pijačo je poskrbljeno. Gremo ob vsakem vremenu!

* Italijanski žig na Triglavu. Na vrhu Triglava so Italijani namestili žig z italijanskim besedilom in knjigo za vpisovanje. Narodni ponos zahteva da se Jugoslovani v to knjigo ne vpisujejo, kar so nekateri v svoji nezavednosti že storili.

* Ročni zemljevid mariborskega okrožja. Društvo učiteljski dom v Mariboru je pravkar izdalo dva jako lepa in potrebna ročna zemljevida mariborske oblasti: Prvi del Pohorje in Kozjak, drugi del Slovenske gorice, Dravsko in Ptujsko polje. Zemljevida, ki sta tiskana v merilu 1:150.000, sta nadvse dobro uspešla in delata čast učitelju g. Slaviju Dimniku, kakor tudi Mariborski tiskarni. Namestena sta v prvi vrsti našim šolam, sta jako pregledna ter nista preobložena z imeni. Tiskana sta v osmih barvah s stransko razsvetljavo. Zemljevida bodo pozdravili tudi turisti, kolezarji in popotniki, primerna pa sta tudi za naše urade.

* Kaj uganjajo v «pregnanstvu»? Habsburžani so vedno isti. Sedaj so zopet enkrat v središču lepega okroglega škan-dalčka. V Bazlu v Švici živi še vedno živahni, čeprav že 60letni bivši nadvojvoda Evgen, nekdanji vrhovni komandant soške fronte. Mož je mnogo občeval z najfinjšimi patricijskimi rodbinami Bazla. Tu se je spoznal z bogato in distinguirano vdovo, in dasi je tudi ona že bolj priletna, sta se zmenila za zakon. «Nadvojvoda» se je že odločil, da se odpove vsem svojim pravicam, ki mu pristojajo kot velikemu mojstru nemškega viteškega reda — in se obenem odpove celibatu. Pozneje je pa opustil ta svoj namen. V njegovo bazelsko ljubezen se je namreč vpletla madžarska grofica Gabriella Szecheny, ki je tudi imela razmerje z Evgenom. Pred nekaj dnevi je prispela v Bazel in med starimi «zaljubljenici» je prišlo do hudega nastopa, po katerem se je grofica Gabriella Szecheny ustrčila z revolverjem v glavo in rani kmalu podlegla. Bazelske Evgenove ljubezni je konec, ljudje so se ob njem zopet spomnili Habsburga.

* Boj med finančarjem in pijanecem. — Pred enim tednom je Matija Rebernik, posestnik v Strojni, občina Sv. Danijel pri Prevaljah v svoji hiši pretepal svojo služkinjo Leno Jamar, za katero se je zavzel tam stanujoči dnevnikar finančne kontrole Ukušev Mursa. Po kratkem pretekanju je skočil Rebernik, ki je bil precej pijan, ker je izpil ta dan že liter žganja, v podstrešno sobo po lovsko puš-

ko, dvocevko, finančar pa v svojo sobo po službeno puško. Ko je Ukušev videl svojega nasprotnika oboroženega, je odločil puško in izteglal Reberniku njegovo dvocevko. Ko je ni mogel prelomiti na kolenu, je udaril s kopitom ob tla, držeč jo z obema rokama za cev, da se je puška prelomila. Ker pa je bila nabita, se je pri udarcu ob tla sprožila in zadela Ukuševa v stegno leve noge. Ker je poškodba težka, so Ukuševa prepeljali v javno bolnico v Maribor.

* Neznani grobovi. Na aerodromu v Novem Sadu so delavci pri izkopavanju neke jame naleteli na človeški okostnjak. Pri nadaljevanju dela so odkrili še 15 grobov. Med običnostvoma prevladuje mnenje, da so najbrže na onem mestu pokopane žrtve revolucije iz leta 1848. Odkopavanje se še nadaljuje.

* Streljanje na brzovalce. V mirotni človečanski republik Radičevi se dogajajo pod novo vlado miru in reda vedno lepše razmere. Dne 8. t. m. se je dvakrat streljalo na brzovalce, ki vozi med Zagrebom in Ljubljano, in sicer obakrat približno na istem mestu dve tretjine od postaje Zagreb (Sava) in Stenjevec (prva postaja od Zagreba). Prvikrat se je streljalo na popoldanski brzovalce, ki odhaja iz Ljubljane ob 8.36 in pride v Zagreb ob 11.32, drugič pa na popoldanski brzovalce, ki odhaja iz Zagreba (Sava) ob 17.56. Projektil pri tem slednjem brzovalcu je prebil šipo v jedilnem vozu (vagon restaurant). Dogodek je naravno napravil zelo slab utis na tujce.

* Dve strašni najbi. Na železniški progi med Ajlovcem in Alipašinemu mostu pri Sarajevu so našli v nedeljo truplo 23-letne služkinje Rože Tumić brez glave. — V sarajevski bolnici je pred nekaj dnevi izginila 60letna Ivana Trišedl. Po daljšem iskanju so našli njeno truplo v njeni sobi v emari, kjer se je obesila na klin.

* Nazarene pred voja. sodiščem. Pred vojnimi sodiščem v Beogradu se je vršila te dni obravnava proti vojaku Zarku Radaku iz Brdanovcu v Bečki, ki je ob priliki svečane zaprisege rekrutov izjavil, da z ozirom na njegovo vero na sme ne prisesti in ne nositi orožja. Radak je bil zaradi kršitve subordinacije obsojen na 9 let in 10 mesecev težke ječe, zaradi pripadnosti k nepriznani sekli Nazarenecev pa na eno leto zupora.

* V potoku Medija je utonil 76letni starček Ignacij Rajnar v Zagorju. Vlede dolgotrajnega deževja je potok znatno narasel. Ko je šel Rajnar po brvi, je voda spodnesla brv in ga potegnila s seboj. Utopljenčevega trupla doleže še niso našli.

* Gonilni jermen «Orjake!» V izloži tvrdke «Elite» Ljubljana, Prešernova ulica vis a vis Kreditnega zavoda za trgovino in obrt je izstavljen gonilni jermen - velikan, 800 mm širok, 12 mm debel, ca. 200 kg težak ter 19 m dolg. Istega je izdelala svetovnoznana domača jermenarna tvrdke Carl Pollak d. d. za industrijo usnja in usnjatih izdelkov v Ljubljani. Jermen je izdelan iz najfinejšega usnja za jermena, tako zvanega «Special» usnja, katero izdeluje tvrdka Pollak že preko 20 let v svoji specialni tovarni za podplate in jermena v Kranju. Interesantno na jermenu je to, da je bil raztegnjen na hidraulični raztegalnici s težo 15.000 kg ter da ni niti enega šiva na njem. Jermen je lepljen z lepilom, ki ga tvrdka Pollak sama izdeluje. Jermen je naročen od tovarne za dušik d. d. Ruše in bo montiran na elektro-motorju s 750 (PS) konjskimi silami in 490 turami na minuto, priključen na kompresor z nateznim valjkom (Lenixrolle)! Častno je za našo domačo industrijo, da more tako precizna in obenem ogromno velika jermenarja izgotoviti v tako kratkem roku in v tako izborni kvaliteti.

OPOZORILO.

Več tisoč parov čevljev (ostankov posameznih vzorcev) tovarn «Peko» se proda do včetega 20. t. m. po znatno nižjani cení samo v trgovini Aleksandrova cesta št. 1, na kar se cenj. občinstvo vljudno opozarja.

Iz Ljubljane

u— Brezsrčno postopanje. Pišejo nam: Stanovajska beda se tudi v predmetni hiši ne omilila. Vedno znova se pojavljajo slučajji, ki pričajo jasno, da se oblast še vedno ne zavzema dovolj energično za one nesrečne družine, ki so brez potrebne strehe. Neki družini na Glincah, ki se je borila za stanovanje že tri leta, je okrajno glavarstvo nakazalo dne 26. julija stanovanje v hiši g. Petriča na Glincah. A mož, ki vedno naglašja, da živi strogo po načelih sv. vere, je takoj vložil rekurz, izjavljajoč, da rabi stanovanje za svoje lastne potrebe. Rekurz je bil seveda zavrnjen, kar je g. Petriča silno razburilo. Ko je zvedel za odlok oblasti, je takoj podrl štedilnik v kuhinji in polovico tal v sobi, češ da mora celo stanovanje renovirati. To pa je seveda prazen izgovor, kajti mož je izvršil svoje delo zgolj radi tega, da se iz ognje ukazu oblasti in še nadalje ovira dostop v stanovanje stranki, ki živi od milosti tujih ljudi.

u— Požar v bolnici. V torek okrog 7. ure zvečer je v splošni bolnici nenadno izbruhnil požar. Ogenj se je prikazal na hlevskem poslopju ob Ljubljani. V bolnici zaposleni delavci so opazili dim in šli takoj na gašenje. Obveščena je bila takoj tudi požarna bramba, ki je prispejala na kraj nesreče ravno še pravočasno, kajti ogenj je že grozil, da objame ves objekt. Gasilci so takoj stopili v akcijo in ogenj uničili. Zgorelo je samo okrog 300 kg sena ter se obžgalo strešno tramovje. Požara je bil osamljen 43letnik

Telefon 730 Kino Ljubljanski dvor Telefon 730 Danes 11. t. m. L Y A M A R A v krasni ljubavni drami

Zakon kneginje Dimitrijev

V glavnih vlogah Lya Mara, Alfonz Frydland, Bernhard Götske. Režija: Zelenik. Predstave ob nedeljah ob pol 11., 8., pol 6., 6. pol 8., in 9. uri. — Ob delavnikih ob pol 8., pol 8., pol 8. in 9. uri.

delavec Franc Hipfel iz Bele peč, ki je služil preje v bolnici, a je bil radi poverbe 24. avgusta odpuščen iz službe. Mož, ki je nekoliko slaboumen, je bil aretiran še ponoči na cesti in je svojo krivdo takoj priznal. Svoj čin je izvršil po lastni izpovedi zato, ker ga niso hoteli sprejeti nazaj v službo.

u— Promenadni koncert muzike Dravske divizije v Zvezdi danes ob 16.30 do 18. ure. — Spored: 1.) Blankenburg: Zdrži ženi prapori, marš. — 2.) Flotov: Uvertura k operi «Martha». — 3.) Rendla: Veseli trenutci (srbske pesmi). — 4.) Wagner: Parsifal. — 5.) Zajc: Večer na Savi. — 6.) Jakel: Čehoslovak in Jugosloven.

u— Policijske prijave. Od torka na sredo so bili prijavljeni policiji sledeči slučajji: 2 tatvini, 2 prestopka kaljenja nočnega miru, 8 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 prestopke prekoračenja policijske ure, 1 poškodba tuje lastnine, 1 prestopke ogrožanja telesne varnosti, 2 prestopka nedostojnega vedenja in 1 lahka telesna poškodba. Aretacij je bilo sedem: 1 radi nedovoljenega krošnjarenja, 1 radi tajne prostitucije, 1 radi požiga, 1 radi beračenja, 1 radi postopanja in 1 radi telesne poškodbe.

u— Tatvine in vlomi. V stanovanje Marije Lipovž, Gosposka ulica 10 se je splazil preteklo nedeljo dopoldne, ko je ona odšla po kratkem opravku, neznan tat. Navihane si je brzo cizposodil novo moško obleko ter klobuk, nato se pa hitro odstranil, pustivši svoj umazani klobuk v stanovanju. — Posestnik Josip Galovšek iz Lok je kupoval v nedeljo pri stolnici poleg frančiškanske cerkve razne drobnarije. Med kupovanjem je položil listnico z 900 Din polog sebe. Ko pa se je ozrl, mu je isto že nekdo izmaknil. Za tatom seveda ni bilo nikakega sledu. — Tehniku V. Zajcu, stanujočemu na Dunajski cesti, so zmanjkale iz predala omare razne dragocenosti ter star stokrinski zlatnik. Skupne škode trpi 4000 Din.

u— Izgubljeni. Čevljarški vajenec (invalid) je izgubil rujav čevlji. Najditelj naj ga blagovoli izročiti gospodu Lovro Brecljniku, čevlj. mojster, Ljubljana, Vidovdanska c. 1.

u— «Pobeda narodne misli». Ta lepi programatični govor Svetozarja Pribičevića, ki je zanimiv za celokupno demokratsko ideologijo je izšel, kakor smo že poročali, v posebni brošuri (v cirilici) ter se dobi sedaj za 3 Din tudi v knjigarni Tiskovne zadruge (Prešernova ulica).

u— Mestna Orjuna Ljubljana javlja, da je predprodaja vstopnic za proslavo preloma solunske fronte, ki se vrši v soboto 13. t. m., vsak dan od 6. do 7. ure zvečer v areni Narodnega doma.

u— Kavarna «Leon». Vsak večer svira salonski orkester.

u— Kavarna «Central». Vsaki dan damski koncert. Se priporoča Stefan Miholič.

Iz Maribora

u— Češkoslovaško - jugoslovenska Liga v Mariboru je sklenila prirediti dne 28. t. m. skupno s Češkim klubom izlet k Sv. Urbanu. Na sporedu bodo pevske točke in kratko predavanje. Liga ima v načrtu tudi zlet v Ptuj, na katerega se povabijo vsa kulturna društva. Predavalo se bo o medsebojnih stikih in zblizanju s Čehi. Pri tej priliki si bo mogoče ogledati ptujске zanimivosti, predvsem Herbersteinov grad in mestni muzej.

u— Volilni shod v svrhu predstojajočih občinskih volitev priredi Orjuna v soboto dne 13. septembra ob 20. uri na dvorišču Narodnega doma za svoje članstvo in narodno - zavedne volilce, ki ne pripadajo nobeni stranki. Vabijo se tudi volilci vseh drugih slovenskih narodnih strank.

u— Manifestacijo zoper vojno pripravlja za nedeljo dne 14. septembra mariborski socialni demokrati. Spreveda se udeležijo vse socialistične organizacije in invalidi. Ob 9. uri dopoldne krene sprevod s Kralja Petra trga čez most in Gosposko ulico v Gregorčičevo ulico na vrt restavracije pri Gambirnu, kjer se bo vršilo protestno zborovanje.

u— Sekcija Maribor jugoslov. veteranskega združenja ima dne 17. t. m. ob pol 19. uri v restavraciji Maribor glavni kolodvor, bela soba, sestanek, h kateremu so člani uljudno vabljeni.

u— Nemški gostilničar na kandidatski listi. Nemci bi radi pri občinskih volitvah angažirali za svoje kapitalistične Scherbaume, Franze in Glasjerje tudi železnikarje. Zato so dali kot tretjega na kandidatsko listo g. Antona Pristavca, ki so ga označili kot železnikarja uradnika. Dejansko pa ta narodni odpadnik že od prejšnjega leta več železniški uradnik, anapak ima na Meljski cesti gostino. Ker se g. Spacek, ki je član nemškega političnega društva, ni hotel eksponirati, so potisnili Pristavca v ospredje, pa previdno zakrili njegovo gostilničarsko koncesijo. Slovenci, združeni v narodnem bloku, bodo brez razlike strank, znali, kaj jim je storiti, kadar pridejo mimo Pristavčeve gostine.

u— Ptiki brez gnezda. V ponedeljek je mariborska policija ustavila na ulici 10letnega Stefana Zidanskega z bratcem 6letnim Cirilom in 3letnim Jožetom.

Pripovedovali so, da jim je pred nekaj dnevi umrl oče, mati pa da je že pred dvema letoma umrla. Ker so po očetovi smrti morali zapustiti stanovanje, so se podali v Maribor na ulico. Policija jih je oddala državnim zaščiti dece.

u— Nalezljive bolezni v Mariboru. Pretekli teden sta se pojavila v Mariboru dva slučaja skrlatinke. Neozdravljeni so nadalje ostali trije slučajji griže in en slučaj obolenja na tetanu.

u— Nepreviden voznik. Včeraj se je pripeljal neki R. I. iz Crnuš z motornim kolesom tako naglo čez Dravski most v Maribor, da bi skoro povozil dvojce deklet, nato pa se je zaletel v izložbeno okno trgovine Ivana Trpina na Glavnem trgu. Voznik se je samo lahko poškodoval in precej pokvaril kolo.

Iz Celja

u— Nesreča. Pri lomljenju kamena za cestni posip je kamenje zasulo viničarja Ignaca Godeca iz Tepanja. Oddali so ga v celjsko javno bolnico.

u— Prenos obrti. Franc Tašker, kleparski mojster v Celju, ki je izvrševal doslej svojo obrt za kresijo, se je preselil v svojo lastno hišo na Dečkov trg št. 6 nasproti kralja Petra vojašnici ter ima tudi tu svojo trgovino s kleparskimi izdelki.

u— Poroka. Dne 30. avgusta se je poročil v Curihu g. H. Frick z gđ. Milo Gunšar iz Gaberji pri Celju.

u— Kretanje nalezljivih bolezni meseca avgusta v mestu Celju. Skrlatica: ostali od prejšnjega meseca 4, na novo obolel 1, ozdraveli 3, ostala koncem meseca avgusta v oskrbi 2. Davica: nanovo obolela 2, ozdravela 2. Logar: nanovo obolel 1, ostal koncem meseca v oskrbi 1. Dušljivi kašelj: obolela 2, ozdravela 2.

u— Sokolski praznik v Celju. V nedeljo dne 14. t. m. proslavi celjsko Sokolstvo zmagoslavje tekmovalcev celjskih oddelkov na zagrebškem sokolskem zletu. Kakor znano, so priborili vrsta članic in vrsta članov nižjega oddelka najlepši častni darili zagrebškega zleta, sestra Marica Černjeva iz Celja pa prvenstvo. Darila prinose deputacija zagrebške sokolske župe, ki prispe v nedeljo dne 14. t. m. ob pol 15. uri v Celje. Na kolodvoru pričakuje deputacijo sokolsko društvo celjsko v kroju z vsemi oddelki in s saporom ter odide z godbo na čelu v sprevodu skozi mesto na dvorišče mestne osnovne šole, kjer se vrši teledvadba. Nastopijo zmagoslavne vrste članic in članov, posamezniki pariške olimpijske vrste in vojaštvo. Med sporedom izroči častno darilo zmagovalkam in zmagovalcem odposlanec zagrebške sokolske župe.

Iz Primorja

* Smrt matere goriskega odvetnika dr. Gabrščeka. V nedeljo je umrla v Gorici g. Jožefa Gabršček, mati bivšega goriskega založnika Andreja Gabrščeka in odvetnika dr. Prana Gabrščeka. Pokojnica je dočakala visoko starost ter bi bila letos 9. novembra izpolnila svoje 92. leto. Svojičas je živel kot trgovka v Kobaridu. Bila je vrla rodoljubka, zanimala se je za vse udarce, katere so prizadeli njenemu narodu tujci. Bodi ji ohranjen blag in časten spomin!

* Čerklgo na Goriskem. Kdor pride v našo občino dandanes, se mu zdi, da je zašel nazaj v medvojnne čase. Vojške vaje, ki so se vršile zadnje tedne dot okoli, so zapustile zelo neprijetne sledove na njivah in travnikih. Vojški konji so ogoljali drejvu skorjo, polonili sadna drevesa in poteptali vse kar je bilo zelenega. Ljudje so se sicer pritoževali, toda vse pritožbe niso izdale nič. Taki sadove rodé vojaške vaje, ki so potrebne radi miru.

* Zrilev električnega toka. 11letni Alojz Blažina iz Gabrovca pri Proseku je postal žrtev električnega toka na progi Trzin-Trst. Dotaknil se je električne žice in ostal na mestu mrtev.

* Nov pritisk v Vidnu. Videmska prefektura je začela v zadnjem času goriske Slovence nanovo preganjati. Pevskemu društvu «Hubelj» v Ajdovščini je prepovedala prepevanje na izletu, vsled česar se je morala prireditve opustiti. Na Kolku pri Ajdovščini se vsako leto vrši maša ob ogromni udeležbi javnosti. Lutost je politično oblastvo zahtevalo od šturjskega župnika zagotovilo, da se pri maši ne bo prepevalo. — Župnika Rejca v Sv. Križu pa je prošli terek obiskalo sedem orožnikov, kateri so izvršili pri njem hišno preiskavo, dasi niso imeli za to nobenega poverja. V deželi se torej oglašča doba novih persekucij.

* Imenovanje notarja v Idriji. Za notarja v Idriji je imenovan dr. Josip Grusovin, rodom iz Gorice.

* Pogreb Goričana, ki je bil ustreljen v Radgoni. Ko so lani prepeljali v Ljubljano judenbarske žrtve, so se tudi Italijani oglasili, da bi bilo treba prepeljati domov ostanke Goričana Maniaccia, ki je bil kot upornik ustreljen v Radgoni pri 97. pešpolku. Sedaj se je to zgodilo. Prepeljali so Maniacceve kosti iz Radgone v Gorico, kjer so jih pokopali. Pogreb je bil zelo veličasten. Republikanska stranka je na dan pogreba nalepila po mestu oklice v obliki letakov, kjer pravi, da je Maniaccio bil republikanec. Ta protest proti sedanjemu fašistovskemu režimu je očividno in je vzbudil mnogo pozornosti.

Iz življenja in sveta

Odiseja guyanskega kaznjence

Junak sledeče zgodbe je Gaston Pommier, 38 letnik, poldosluzeni kaznjence, ki pa mu kljub njegovemu zločinu ne moremo odreči vsaj malo sočutja in simpatij.

Pred osmimi leti je Pommier v pijačnosti ubil krčmarja, ki mu ni več hotel dati pijače, ter je bil zato obsojen na 7 let prisilnega dela v francoski kazenski koloniji Guyani. Kot kaznjence se je obnašal vzorno, ter si je silno želel, da mine čas njegovega jetništva, da zopet vidi svojo ljubljeno staro mater. Toda vsak kaznjence na Guyani mora ostati še isto toliko let v koloniji, ne sicer več kot kaznjence, vendar pa pod nadzorstvom. Toda Pommierja ni več strpelo; njegova želja, da vidi zopet svojo mater, je bila toliko, da je sklenil pobegniti domov. Dobil se je z nekim krčmarjem Marmon, bivšim kaznjencem, ki si je prihranil nekaj denarja, da izvrši skupno svoj namen.

Kupila sta si ribiški čoln ter s se pešimi drugimi tovariši odplula 4. aprila. Na morju pa jih je zajel silen vihar, ki jih je cel mesec gonil sem in tja. Končno se jim je posrečilo, da so naleteli na suho zemljo. Izkrkali so se na enem izmed otočev angleških Antil.

Guverner, edini belokožec med tamšnjimi črnci, jim je dovolil, da so smeli pripeti svoj čoln z vrvo na neko ladjo, ki je pod angleško zastavo plula proti venezuelski obali. Kapitan ladje pa je od njih zahteval, da mu izroče vse svoje imetje ko pa so dospeli na odprto morje, pa je dal prerezati vrvi, ki so vezale čoln z njegovo ladjo, in prepustil nesrečnike njihovi usodi. Ti so se še osem dni borili z elementi in končno vsi izčrpani in sestradani dospeli na venezuelsko obalo, kjer so se razkopili vsak na svojo stran, da si poiščejo zasluzko.

Gaston Pommier si je služil svoj vsakdanji kruh kot potujoči brivec ter si sčasoma pridobil toliko sredstev, da je mogel misliti na povratek v domovino. 14. julija na narodni praznik Francozov, je dospel v Pariz, kjer je vse rajalo in plesalo. Njegova mati je še živa.

Dolgo časa se je skrivaj. Končno pa mu je postal ta način življenja neznošen in pred nekaj dnevi se je podal k pariškemu policijskemu ravnatelju in mu javil, da je ušel z Guyane.

»Upam,« mu je dejal, »da boste upoštevali moje dobro vedenje na Guyani, kjer sem prestal sedemletno kazen, in me ne boste poslali zopet nazaj. Če pa me nameravate poslati še enkrat na Guyano, vam pa povem, da si bom znal poiskati sredstev, da napravim konec svojemu življenju.«

Policijski ravnatelj ga je pridržal v zaporu, obljubil pa mu je, da ga bo priporočil v pomiloščenje.

Pirati ob ameriški obali

Neverjeten slučaj se je pripetil pred kratkim nekemu francoskemu parniku, in kdor bo čital to poročilo, bo nevarno zmalaj z glavo, češ saj ne živimo več v srednjem veku. Stvar pa je do pličice resnična, za kar jamčijo povsem verodostojne priče. Zgodilo pa se je tako-le:

Sedmega junija t. l. je zapustil francoski parnik »Mulhouse« luko North Sydney v Kanadi in odplul proti Bordeauxu. Na ladji, ki ji je poveljeval izkušen pomorščak kapitan Ferrero je bilo nad 36 tisoč zabojev različnih likerjev znanih francoskih in drugih tvrdk. Po posebnih pogodbah je imel kapitan pravico, medpotoma prodati vsako količino teh likerjev, pri čemer bi pa moral upoštevati dnevne cene, ki so mu jih tvrdile brezlične potnike vsak dan javljale. In tako je kapitan prodal 20. junija po ugodni ceni petdeset zabojev likerjev dvojamborniku »Pataru«. In kapitan ladje mu je na mestu izplačal vsoto ter obljubil, da se bo kmalu zopet oglašil.

Volčok

Na podstrežju, ki je bilo precej obsežno, je dal lastnik hiše napraviti več manjših sobic, katere je potem dajal v najem kubističnim slikarjem, kabaletnim poetom in drugim sestradanim umetnikom.

V tem podstrežju je stanovala poleg svoje sobe skrivnostna dvojica. Bila sta dva ruska pesalca. Mož, kateremu se je za časa boljševiskih nemirov omražil um, ni nikdar odhajal iz doma. Njegova družica, ki je nekdanja delila z njim slavo po ruskih gledaliških odrih, mu je bila edina opora v življenju. Občudovanja vredna požrtvovalnost žene! Bila je vitka in plavalas. Njen obraz in oči, ki so bile ustvarjene za veselje in smeh, je senčala globoka melanholija. Imenovala se je Sonja Sadovna. Vzljubil sem njeno nežno ime, kakor tudi njo samo, ker je tako vdano prenašala svoje trpljenje.

Večkrat je prišla zvečer, kadar je blaznik spal potihoma v svojo sobo in tresoč se po vsem telesu je obujala spomine na one strašne dni, ko je bilo konec njenemu vselemu življenju. Ko je izbruhnila revolucija in so se začeli prvi strelji na petrogradskih cestah, sta z možem ravno plesala v Operi na neko Choninovo skladbo. Privedova-

26. junija se je »Mulhouse« nahajal na 40° 24' severne širine in 70° 30' zahodne dolžine, ko se mu je znova približala »Patar«. Njen poveljnik je stopil na krov »Mulhousea« — in v tistem trenutku se je drama pričela. Med tem namreč, ko sta se kapitana v svoji kabini pogajala o ceni, je vdrlo na parnik dvajset pomorščakov s »Patarom«, obenem pa je pristal na drugi strani parnika čoln napolnjen s pirati. Posadka »Mulhousea« — 19 moških — ni bila pripravljena na ta nenaden napad in se je seveda takoj podala. Korzarji so jih nagnali v spodnje ladijske prostore, odkoder so jim morali nositi zabojer likerjev, ki so jih prenesli na »Pataro«. Vsak odpor je bil nesmiseln. Kmalu potem je prispelo še pet manjših ladij, ki so popolnoma obkrožile »Mulhouse«. Aparate za brezlično brzojavljanje, ki so bili montirani na parniku, so roparji seveda previdno pokvarili.

A to še ni bilo vse. Z likerjem se pirati niso zadovoljili. Izprokali so nesrečnemu parniku vsa živila, obleke, mornarjev, jim pobrali denar, orožje pa pometali v morje.

3. julija je bilo na parniku le še 1100 zabojev. Vse ostalo — v vrednosti 30 tisoč dolarjev — so roparji znosili na »Pataro«, koje kapitan je bil celo toli previden, da si je dal od kapitana »Mulhousea« potrditi, da je blago v redu prejel in ga pošteno plačal!

Kot zanimivost pri tem ropu naj še omenimo, da se je izvršil v bližini svetilnika Fire Island, kojega posadka seveda ni izdaleka ni slutila, da se godi kaj nepošteneza!

Predno so pirati ostavili izropano »žrtev«, so vnovič zaprli mornarje v spodnje ladijske prostore in jih pustili na krovu le toliko, kolikor jih je bilo potrebno, da so razvezali vrvi in verige, s katerimi je bila »Patar« ves čas ropanja pripeta na parnik. Nato je vseh sedem ladij izginilo.

»Mulhouse«, ki je imel na krovu še toliko likerjev, da se ni smel približati ameriški obali, kjer bi ga takoj ustavili ameriški varnostni organi in mu zaplenili še preostalo blago, je potrošil mnogo dragocene časa, predno je dospel v Halifax ob Kanadski obali, in takrat je seveda splavalo po vodi vsako upanje, da bi bilo mogoče roparje izslediti.

Tragedija mladega muslimana

Ramis Kruševljanin, rodом iz Novega Pazara, je bil komaj 18 let star; bil je lepega, zdravega lica, črn, vitez, svež, sploh takšen, da se je marsikatero žensko oko ozrlo za njim s poželjenjem. Do nedavno je bil doma, kjer je preživel destinstvo in mladost v haremu in odraščal med lepimi bujami, katerim pa ni smel blizu. Doma je bil ves čas nekam mrtev, ko pa je prišel v Beograd, kjer je dobil službo v pisarni družbe »Promet«, se je začelo zanj nov življenje, veliko, strastno in divje.

Dasi je bil Mohamedove vere, je vendar imel Ramis dostop v odlične družbe, kjer je tudi povzročil nekoliko škandalov in doživel par pustolovščin. Kmalu si je radi svojega obnašanja ustvaril zelo širok delokrog. Ženske so se po vrsti zaljubljale vanj in Ramis je na njihovo ljubezen odgovarjal. Zdelo se mu je, da od dne do dne njegova moč in sila raste, da postaja ideal vseh žensk, s katerimi prihaja v stik. Toda bilo je drugače. Afere, katere je povzročil v par odličnih družinah, so mu zaprle pot med boljše ljudi in Ramis je ostal naenkrat sam in se ni vedel kam obrniti.

Razkošno življenje, v katerem se je prejel kopal vsak dan, ne da bi se vprašal od kod, kako in kam, ga je bilo tako omamilo in zaslepi, da se mu ni mogel odpovedati. In tako se je nesrečnik vrge v naročje dvomljivih žensk, ki so ga prav tako strastno ljubile kakor poštene. Toda baš to je postalo njegova tragična usoda. Reče se je nekega dne nalezel

strašne bolezni in odtlej je postajalo njegovo življenje vedno žalostnejše. Rana za rano se je odpirala na njegovem truplu in dočim je svoje razstrojstvo na telesu prve čase spretno prikrival, se mu pozneje več ni mogel ustavi. Njegovo propadanje je postajalo vsak dan bolj očitno. Kljub temu so ga ženske še vedno obletavale kakor vešče. Neka Rumunka je baš še pred kratkim kazala okoli njegovo fotografijo in zatrjevala svojim tovarišicam iz polusveta, da je Kruševljanin njen zaročenec.

Kruševljaninu pa je šlo med tem vedno na slabše. Prošle dni ga je poslalo podjetje »Promet« na savsko obalo. Naloženo mu je bilo, da počaka neki parnik donavske paroplovne družbe. Ramis je res odšel, toda vrnil se ni več. V podjetju so čakali nanj 24 ur, ko ga pa toliko časa ni bilo nazaj, so naznanili njegovo odsotnost policiji.

Na savski obali se je med tem našel suknič brez vsakih dokumentov. Policija je postala na to najbodo pozornost in je začela poizvedovati, čigav je kos obleke, ki se je našel. Naposled je prišla do zaključka, da je suknič Kruševljaninova last. Kmalu je Sava priplavila na brez razpadajoče truplo mladeniča, v katerem so spoznali mladega muslimana. Končal si je življenje radi grozne bolezni, katero si je bil nakopal v svojem hrepenenju po razkošnosti. Uničilo so ga ženske, o katerih je mislil, da ga bodo povzdignile v božanstvo.

Ako se delke odtegne očetovi volji

24-letna Evica Vladislavjevič iz Djakovke je že delj časa živeča z domačini, zlasti s svojim očetom, v veliki neslogi. Dekle je bilo po njegovi sodbi popolnoma zrelo za možitev. Oče ji je našel primerno partijo ter hotel, da se poroči po njegovi volji. Evica pa je mislila drugače in ko je bilo že vse napelano ter je bilo treba stopiti samo še pred oltar in reči »da«, je sklenila, da zapusti očetovo hišo.

Predno pa se je podala v svet med tuje ljudi, se je v nogavicah prikradla v očetovo sobo ter preiskala skrinje in vse omare, kjer je imel stariček skrit denar. V resnici je našla več nizov zlatih dukatov ter tudi lep kupček srebrnih dinarjev. Pobasala je denar in dukate ter ušla v Beograd.

V Beogradu je nekaj časa mislila kaj naj stori. Končno je uvidela, da bo najbolje, če se loti kakšnega dela. In res je dobila službo služkinje pri nekem odvetniku. Ker je bila čedno dekle, so jo imeli v advokatuvi hiši zelo radi ter so postopali z njo kakor s članom družine. Kmalu pa je Evica pokazala tudi svojo senčno stran. K njej so začeli zahajati na obiske mladi fantje in ženske sumljive eksistence. Advokat je to opazil ter je opozoril služkinjo, da takih obiskov ne more trpeti v svoji hiši. Toda Evica se nadležnih obiskovalcev ni mogla otresti. Preveč so jim dišali dukati in srebrni dinarji. In poleg tega je bila Evica tudi lepo dekle, za katerim so se prav radi obračale moške oči.

Družba sumljivih žensk se je naposled začela tako množiti in gnesti okoli služkinje, da je tako prijateljstvo njenemu službodajalcu začelo presadati. Naposled je prišla še neka ženska iz polusveta po Evico, češ, da mora z njo v trgovico za trikotarje, kjer si bo nabavila primerno perilo. Odvetnik je spoznal ta trik. Odšel je s svojo služkinjo na policijo, kjer je povedal v čem obstoji privlačnost Evice. Policija je uvidela, da je v interesu dekletovega poštenja, če Evica čimprej

Obleci se lepo

in poceni v raglan, jesenski površnik iz slovitiga ateljeja

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA.

Izgine iz Beograda, kajti vsak dan nadaljnega bivanja bi postal opasen za njegovo prihodnost. In tako je poslala dekle v spremstvu svojih agentov nazaj v Djakovo, kjer se je oče gotovo razveselil lepega premoženja vsled katerega bi njegova hči kmalu zabredla v močvirje.

× Čuden samomorilec. V ponedeljek zvečer so z neke kavarne na Dunaju poklicali rešilno postajo na pomoč. Ko je prišel zdravnik s strežniki z avtomobilom na lice mesta, se ni dalo ugotoviti, kdo je klical na pomoč. Končno se je javil neki moški, ki je rekel, da je hotel storiti samomor, da pa je poprej o tem obvestil rešilno postajo. Gostje v kavarni so bili tako ogorčeni nad predrznim prostovoljnim kandidatom smrti, da so ga tako pretepli, da ga je rešilni avtomobil moral kar s seboj vzeti in oddati v bolnišnico.

× Nova sovjetska republika. Kakor poročajo listi, je sklenila sovjetska vlada v Moskvi, ustanoviti moldavsko republiko ob meji Besarabije. Nova republika ima okrog 400.000 prebivalcev.

× Polom angleške svetovne razstave. Svetovna razstava britanskega imperija v Wembleyu pri Londonu bo končnoveljavno zatvorjena koncem oktobra. Prvotni načrt, da bi se prihodnje leto zopet ponovila, je sedaj padel v vodo.

Po slovanskem svetu

Dostojevski o Rjepinu

Ruski slikar Ilja Rjepin, ki je letos 24. julija slavil svojo osemdesetletnico na Finskem, kjer živi na svojem posestvu že celo desetletje, je imel močan vpliv na svoje sodobnike in je našel posebno pri literatih nepričakovan odmev. Vsaka nova slika, ki jo je razstavil na Ruskem, je povzročila ostre polemike, tikačje se pojmovanja historične snovi, pa tudi umetniškega podajanja in prav tu je neredko dosegel Rjepin pravilno oceno. Znanje so opazke o Rjepinovi umetnosti, ki so razstresene predvsem po »Spominih« I. N. Kramskoja (1837 do 1887), gotovo bo pa tudi vsakogar zanimalo mnenje F. M. Dostojevskega izraženo ob pulski razstavi Rjepinovi »Burlakove« v »Grazdaninu« l. 1873. Dostojevski piše:

»Komaj da sem čital v časopisih o burlakih I. Rjepina, sem se močno astrašil; že snov sama je grozna: pri nas se je nekako adomalo mnenje, da so burlaki najbolj peklenski uresničeni znano socialno idejo o nepopolni ljudstvu. Pripravljen sem bil tudi na to, da jih ugledam vse v posebni obleki, z znanimi znaki na čelu. A glej, kaj sem videl? V mojo radost je bil ves strah prazen: burlaki, pravi burlaki, in nič več. Niti eden ne kriči iz slike gledalcu. »Glej, kako sem nesrečen in do kakšne mere sem postal upnik ljudstva! In že ta plat se lahko upošteva pri umetniku kot najimennitnejša. Slavne, znane figure: dva spredaj se skoro smejeta, vsaj o joku ni pri njih nikakega sledu, pa niti v sanjah jima ne pride na um, da bi premišljevala o svojem socialnem položaju. Vojček se pači in pretvarja, pipo si hoče natlačiti. Fantje se obnaša resno, kriči, celo prepira se, tudi — čudovita figura, skoro najboljša na sliki in v namenu skoro enaka zadnjemu burlaku, mužiku s povešeno glavo, ki se vlačijo ob strani in ki mu niti obraza ni videti. — Ni mi mogoče niti predstavljati, da bi mogla ideja o politično-ekonomski in socialnih dolžnostih višjih razredov do ljudstva kaj pronicati v uboge, povešene glave teh možakarjev, od večnega gorja ubitih... in — veste-li, dragi kritiki, da ta politična nedolžnost misli do sebe svoj cilj neprimerno prej, kot si pa mislite — posebno vaš vodilni, liberalni cilj! Saj marsikateri gledalec odide z njenim smrcem in z ljubeznijo (s kakšno ljubeznijo!) do tega možakarja, ali pa do tega fantička, ali pa do tega pavilisa, fanta vojaškega! Saj je nemogoče, da bi

Pododbor kabineta je odločil, da vlada nikakor ne more utrpeti nadaljnjih izdatkov za razstavo, ki izkazuje velik primanjkljaj.

× Krava drama v Građeu. V nedeljo zvečer se je odigrala v Građeu v Julijski Kraljini krvava drama. Delavec Peter Marchesan, star 23 let, je prišel v preprič z ribičem Nikolajem Trojanom. Ko je postal preprič vedno hušji, je naenkrat potegnil Marchesan nož in zadal ribiču, ki se je branil več težkih ran na prsih in na obrazu. Vzrok ni prav razjasnjen, sklepajo pa, da vlada med obema mladničema staro sovraštvo, izvirajoče iz skupne ljubezni do dekleta. Ranjen je bil tudi napadalec, toda le lahko. Trojanja so odvedli v bolnišnico, napadalec pa v zaporo.

× Nova odkritja zlata v Avstraliji. Iz Sidneya poročajo, da je rudniški izvedenec Larrie našel bogato zlato žilo v bližini reke Alligator. Novi zlati rudniki, v katerem so že začeli kopati, se nahajajo na severnem teritoriju, približno 100 km od železniške postaje Pine Creek.

× Pomanjkanje stanovanj v Pragi. Po najnovejši statistiki, ki jo je izdal načelnik statistične pisarne glavnega mesta Prage, Šiška, manjka sedaj v Pragi 29 tisoč 606 stanovanj. — Vidimo torej, da tudi drugod vlada pomanjkanje stanovanj ne samo pri nas.

Sablja poljskega junaka Koščuška

Kdorkoli se je učil malo slovanske zgodovine, pozna velikega Poljaka Koščuška, čigar postava je postala skoraj legendarna. Ko so Poljsko zadnjič delili (1794—95), je naš junak zadnji poskus sil boja za svobodo, ki se je za njo boril tudi v Ameriki in baje vzkičnil: Finke Polonice. Zgodovina je dokazala, da tega Koščuška nikoli ni rekel.

Zdaj se je njegova sablja, ki jo je prejel v dar od Amerike, iz Rusije vrnila v Varšavo ter je tam javno razstavljena. Ohranilo se je samo rezilo. Ročaj in nožnica sta izginila. Na desni strani je čez rezilo po dolgem pisano: »America cum Washington suo amico T. Kosciuszko« (Amerika z Washingtonom svojim prijatelju Tadeju Koščuški), na drugi strani je poljski napis: »Z Bogom in s četo, ali pogumno« in poleg tega: »Mateo Dei, ora pro nobis« (Mati Božja, prosí za nas).

To sabljo ovijata istina in legenda. Sablja ima monogram T. K. ter je bila osebno orožje Koščuškovo, darovano mu od Amerike. Poročilo pravi, da jo je nosil junak tudi pod Maciejovicami, kjer je padel v rusko jetništvo, pozneje pa da mu jo je cesar Pavel I. vrnil. Po Koščuškovi smrti je bila shranjena v zbirkah varšavskega »Društva prijateljev znanosti«. Po vstaji l. 1831. je prišla v carski arzenal v Carskoje Selo (da bi bila v muzeju Ruminceva se ne da dokazati), a po l. 1866. je bila v orožarni carske palače na Nevskem prospektu v Petrogradu, kjer je do smrti stanoval car Aleksander VII. Takrat je imela še ročaj in nožnico; oboje je bilo pač bogato okrašeno in ko so boljševiski plenili carsko palačo, so odnesli tudi te dragoceneosti. Rezilo kot tako za tatove ni imelo vrednosti in je prišlo sedaj, ko se Poljski v smislu revendikacije vračajo arhivi in druge umetniške ter zgodovinske vrednosti, v Varšavo, kjer se shrani v Narodnem muzeju.

Poljska je zopet svobodna in Koščuškova sablja lahko počiva.

nem krilen. Odstopil je, skočil z gibčno kretljivo umetnika - plesalca in počel na širok, blazinast stol.

— Volčok! mi je zašepetal, kazaje na Sonjo.

V tistem trenutku se je ta pričela vrteti okoli sebe, proizvajajoč z nenavadno lahkoto čudne oblike. Vrtena se je vedno hitreje breztežna, breztelesna. Nato je postajalo njeno vrtenje počasnejše.

V zmagoslavnem veselju se je Boris krivil in mahal z rokami. Hotel sem se približati. Tedaj pa je mesečina nekoliko jasneje obdala drobno Sonjino telo in obstal sem na pragu kakor prihitel in gledal začuden tja. Plesalkine noge se niso dotikale tal! Ali je to samo halucinacija? Prestrašen sem pogledal po njenem telesu navzgor...

Krik groze se mi je izvil iz prsi. Bila je privezana okoli vratu na strop. Ah... sedaj sem razumel. Bila je vrv, ki se je odvijala in vrtila drobno telo v tako hitrih krogih. Hotel sem se vreti na morilca, ki me je še vedno gledal čez rame v svoji prvotni pozi, toda nisem imel moči. Zgrudil sem se pred belo prikazen v tenčici in svili na tla in objokaval kakor otrok svojo izgubljeno srečo.

Iz francoščine P. S.

polne njene oči. Celó ji je obkrožal dijakem, na katerem so že manjkali nekateri okraski. V kotu je sedel Boris s prekrižanimi nogami na raztrganih svileni blazinici v obleki iz »Tisoc« in ene noči. Vse je bilo že obnošeno.

— Ne bojte se, gospod ravnatelj, mi je rekel s pojočim glasom. Pripravljena bova za gala-predstavo. Pravkar sva ponovila... Vse bo dobro, prav dobro.

— Jako me veseli, sem odgovoril.

— Gre samo še za en plus, ki sem ga sam sestavil, krassen ples, »volčok«, zaradi katerega sem se razburil. Toda Sonja se ga bo že še naučila... Mora se naučiti, kaj ne da?

— Seveda... seveda...

— Torej, draga, pripravi nam čaji je ukazal ženi.

Nato se je z izgubljenim pogledom uživel v svojo slavno preteklost in teatralno gestikuliral, dočim sem jaz govoril s Sonjo o najini bodočnosti. Moj sklep je bil gotov. Obiljubljena mi je bila služba, ki bi omogočala življenje moji dragi Sonji. Zvedel sem od druge strani, da zadostuje enostavnost prošnja, in Boris sprejmejo v zavetišče, kjer bo zanj primerno poskrbljeno. Nič več ni bilo treba odlašati. Vedno bolj je mučil ubožico, da bi se naučila njegovega »volčoka«, ki se je porodil v njegovih zmedenih možganih. Bil je to neki način vrtenja na mestu, ki ga je imenoval z rusko besedo »volčok« in o katerem mi je vedno govoril.

Nekega večera, ko sem srečal Sonjo na stopnicah, sem jo obvestil o svojem storjenem sklepu in jo vprašal, ako je zadovoljna z mojimi načrti. Vsa srečna se me je oklenila in najini ustnici sta se združili v dolgem poljubu. Potem se mi je naglo iztrgala iz rok in odhitela v svoje stanovanje.

Tisto noč nisem dolgo zaspal. Imel som nemirne sanje. V nenavadno opremljenem prostoru za ruske plesalce je ostudna žival s človeško glavo zasledovala Sonjo, ki me je obupno klicala na pomoč. Zbudil sem se in od dahnul, ker so bile samo sanje. Kljub temu pa sem se oblekel in stopil bos na hodnik. Čudno, pri mojih sosedih so bila vrata na stefaj odprta. V mesečini, ki se je razlivala skozi vrata na hodnik sem videl senco, ki je imela obrise Sonje. Kmalu nato se je senca podvojila in obe združeni senci sta se vrteli delj časa in se nato ustavili. Kaj se je zgodilo? Stopil sem nekaj korakov naprej in pogledal v sobo. Blaznik in Sonja sta bila sredi sobe, oba oblečena za ples. On jo je držal brez vidnega napora v zraku čez pas. Bila je zares kakor zračna prikazen v svojem kratkem, iz bele tenčice nabra-

la je o povorkah rdečih vojakov, o mitraljezah, ki so švigale po Petrogradu, o odločilnem trenutku: reši se kdor more, in o divjem begu skozi Finsko.

— Sonja!... Sonja!... pojdi sem.

Bil je Boris, njen mož, ki jo je klical ponoči v nemirnem spanju. V svoji blaznosti si je domisljal, da je še vedno slaven plesalec in, da nastopa še vedno s svojo ženo v bajnih plesih. Napočila je doba počitnice. Na podstrežju smo ostali samo še nesrečna dvojica in jaz.

Postal sem nemiren in začelo me je skrbeti. Vedno sem poslušal in bil pripravljen priskočiti na najmanjši klic na pomoč. In res je neko noč prišel norec vpiti na vse grlo. Slišal sem ga, kako je udarjal ob tla, ukazoval s bričevim glasom, se smejal in jokal obenem. Nisem mogel več vzdržati in sem potikal na njegova vrata.

— Vstopite, prosim, je zaklical.

Začuden sem obstal pri vratih. Sveče so razsvetljevale sobo, na stenah je bilo vse polno lepakov in ilustriranih programov, na podstrežnih tramih pa je visela raznovrstna gledališka šara. Izgledalo je kakor v loži igralke. Sonja je bila oblečena v kostum baletne plesalke in njena obleka, pošita z umetnimi cveticami, je bila kaj čudno v nasprotju s solzami, ki so jih bile

Gospodarstvo

Gibanje cen v trgovini na debelo

Cene naraščajo.

Na podlagi indeksnih števil, ki jih privatno vodi beograjski «Privredni pregled», smo že nedavno ugotovili porast cen na debelo od maja do julija t. l. Indeksne številke, ki jih je sestavil omenjeni list za avgust, prikazujejo nadaljnji znaten porast cen. Razvoj cen za vseh šest skupin (I. skupina poljski pridelki; II. živina in živinski produkti; III. sadje in sadni predelki; IV. stavbni material; V. kolonijalno blago; VI. industrijski izdelki), ki jih vodi «Privredni pregled», je nastopen (za podlago so vzete predvojnne cene kot 100):

januar 1923.: I. 2740; II. 1901; III. 912; IV. 2240; V. 1954; VI. 2830;

januar 1924.: I. 2295; II. 1626; III. 910; IV. 2062; V. 1767; VI. 2618;

maj 1924.: I. 2245; II. 2082; III. 1036; IV. 2132; V. 1681; VI. 2292;

junij 1924.: I. 2158; II. 2211; III. 1123; IV. 2161; V. 1711; VI. 2340;

julij 1924.: I. 2188; II. 2317; III. 1203; IV. 2161; V. 1712; VI. 2389;

avgust 1924.: I. 2256; II. 2482; III. 1347; IV. 2097; V. 1709; VI. 2402.

Totalni indeks znaša:

povprečno	1913.	100
januar	1923.	2098
januar	1924.	2034
maj	1924.	1911
junij	1924.	1984
julij	1924.	1995
avgust	1924.	2049

Iz teh števil se vidi, da je totalni indeks v avgustu znatno skočil kljub porastu dinarja, in sicer napram juliju za 2,9 odst., a napram najnižjemu stanju v maju za 7,2 odst.

Skupina poljskih pridelkov je skočila za 68 točk ali 3 odst. Pri tej skupini so se podražila žita: pšenica za 281 točk ali za 13 odst., ječmen za 360 točk ali za 12 odst., turščica za 193 točk ali za 9 odst.; padla pa je cena krompirja za 30 odst. in senu za 10 odst.

Pri skupini živine in živinskih produktov znaša porast 7,5 odst. Skupina sadja in sadnih predelkov je skočila za 12 odstotkov. Pri tej skupini cene vseh predmetov rastejo. Skupina gradbenega materiala je padla za 3 odst. Pri kolonijalnem blagu ni znatnejših sprememb. Večja je cena kavi, a nižja sladkorju. Skupina industrijskih izdelkov kaže le lahni porast.

Dinar se je v Curlihu v avgustu držal na tečaju 645 — 665.

Zanimiva je primera porasta cen s podražanjem dolarja, kar pokazuje, da so cene tudi v zlatu višje nego pred vojno. Cene so višje v vseh skupinah razen sadja in sadnih predelkov.

Vinska letina 1924

Letos v pomladi so trte lepo nastavile in vinogradnik je upal na dobro letino. Ali kratki so bili dnevi prijetnega upanja, kajti pred koncem maja, česar se tudi najstarejši vinogradniki ne spominjajo, je nastopila še peronospora, ta naša najhujša sovražnica, in ves čas potem je bilo vreme za to bolezen zelo ugodno. Navzile dragim delavskim in materialnim cenam so tekmovali vinogradniki v pobijanju peronospore in pozneje nastopivšega oidiuma. Toda kljub največji previdnosti je le redki vinogradnik bil tako srečen, da se mu je posrečilo, ohraniti trte zdrave. Imamo torej gotovo 90 odst. od bolnih več ali manj napadenih trt. So pa posamezni vinogradi vmes, celo celi bregi, na pr. okoli Dolnje Lendave, kjer sploh ne bo trgate.

Vreme ob času cveta je bilo skrajno neugodno, tako da je tudi takrat šlo veliko v izgubo.

Peronospora je nastopala v najrazličnejših stadijih; tako n. pr. je že v cvetu pokončala veliko nastavkov. Sploh je bilo potem najtežje ohraniti grozdje. Tako so se dogajali primeri, da je celi trs precej nepoškodovan, a je že mehak grozd odpadel zaradi peronospore, ki je napadla petlico.

Borba proti oidiumu z žveplom je bila tudi letos izredno težavna, ker je skoro vsak drugi dan deževalo.

Delalo se je splošno z galico in z žveplom. Saj so to najpreskušenejši sredstva in naši vinogradniki imajo vanju največ zaupanja, ker so tudi najbolj navajeni na pravilno njuno rabo.

Pripomniti je, da je poleg tega velike dele naših vinogradov obiskala toča in ta so nastopale še razne druge manjše bolezni, kakor črvi, zelena gniloba ipd.

Kar je končno preostalo, je v početku septembra, ko ta članek pišem, v ljutomersko-ormoških vinogradih času primerno napredovalo. Najdem že večino vrst popolnoma mehkih in tudi pozne vrste so že v precejšnjem delu mehke. Če bo v septembru in še prvi teden v oktobru ugodno vreme, potem bomo imeli kvaliteto vsakega izborna, vendar bo množina povprečno daleč zaostala za slabo letino leta 1923. N. pr. v gornje-radgonskem vinskem okolišču pričakujejo povprečno komaj 3 hl na oral.

Ker so slovenskim prilično enake razmere tudi po ostalih vinogradnih krajih države, je postala trgovina z vinom v zadnjih 6 tednih povsod zelo živahna, a najživahnejša v Banatu, kjer se od vseh vinskih občin naše države največ

producira. Pred kakimi 6 tedni je začela postajati tam cena vedno čvrstejša in se je do danes podvojila. Temu primerno so se učvrstile cene tudi po ostali državi. V Slovenskih gorah in ormoško-ljutomerskih vinogradih ter Halozah se je dolgo zametovani letnik 1922 popolnoma pokupil. Tudi letnik 1923. se je tudi v zadnjih tednih do malih količin razpečal, zametovani je ostal le letnik 1921. Cene so poskočile v splošnem: za 1 do 1 in pol Din pri letniku 1922. ter za 2 do 3 Din pri letniku 1923.

Bližamo se novi tako skromni trgovini s praznimi kletmi. Cena letošnjega pridelka spriči baš omenjenega gotovo ne bo majhna, navzile temu pa skoro v primeru primeru vinogradnik ne bo prišel do kritja svojih letošnjih izredno visokih režij.

Izvoza v Češkoslovaško pri nas nismo nič opazili. Pač pa so se izvozile precejšnje množice letnikov 1921. in 1923. v Avstrijo; blago pa je moralo imeti zanesljivo 13 stopinj Malliganda. Vidi se, da je to naš najnaravnejši trg. Zato tudi pričakujemo od sedanjih trgovinskih pogajanj z Avstrijo, da se nam ta vinski trg zagotovo, oziroma sedanje razmere pobjoljšajo toliko, da se bodo mogla v Avstriji razpečati tudi naša slabša vina. Trgovinska pogodba se sklepa za večjo dobo let in je treba misliti na leta z ugodnejšo vinsko letino, kakor jo pričakujemo letos. — L. P.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (10. t. m.)
Pšenica: baška, 3,5 vagona 345—355. Ječmen: baški, 7 vagonov 345—350. Turščica: 6 vagonov 285—290. Fižol: beli, baški, 2 vagona 429—440. Moka: baza «80», 5 vagonov 560—600; «6» 460—480. Tendence neizpremenjene.

Zagrebski tedenski sejem (10. t. m.)
Dogan precej velik. Tržnih kupcev ni bilo. Cene so v posameznih vrstah živine popustile. Kg žive teže se je trgoval: bik 12—14, junice I. 13,5—15, II. 12—13,5, krave, domače I. 13—14, II. 11,5—12,5, III. 8—10, bosanske II. 9—11, III. 7—8, voli, domači I. 15—15,5, II. 12,5—13,5, III. 10—12, bosanski I. 12—13,5, II. 10—11,75, III. 7—9, teleta I. 20—21, II. 17—19, svinje debele 23—24, mešne 20—21, gremške 24—25, prasi do 1 leta 18,75—23, mad 1 letom 17,5—20 Din. — Konji za komad: težki tovorni 12.000, lahki 7000—8400, kmečki 6800—8000, lahki vojni 3000—6700, težki 7000—9500, žrebata do 1 leta 2300—3000, do 2 let 2800—3500, do 3 let 4000—5000, do 4 let 5000—7000 Din. Konji za klanje 4—4,25 Din kg žive teže. Krma: običajna detelja in lucerna 125—138, seno I. 90—100, II. 75—80, otava 100—105 Din za 100 kg.

Sarajevski trg (6. t. m.) Jabolka 3 do 6, hruške 3 do 8, grozdje 4 do 10, češnje 6, krompir 2 do 2,50, zelje 2, broskve 8 do 12, čebula 4, riž 9 do 13, ješprenj 8, kava 40 do 60, sladkor: v kockah in granulah 23, v sipi 20 do 21, prosa 5, oves 3,50 do 4, moka «6» 6 do 7, pšenični zdrob 8, turščina moka 4,25, mast 88, med 20, kruh: beli 6,50, črni 5,50 Din za kg; jajca 1,50 Din za komad.

S hmeljskega tržišča. Nürnberg, 9. septembra. Prodanih 300 bal; za seleno blago se cene vzdržujejo.

— Pogajanja za dobavo železniškega materiala Jugoslaviji. Iz Kölna poročajo: Tvrda Otto Wolf sporoča glede na vest «Berliner Börsen-Courier-ja», da je jugoslovenska vlada sklenila s skupino Otto Wolf pogodbo za izmeno obrabljene tratičnice na progi Beograd-Zagreb, da ta vest v tej obliki ne odgovarja resnici. Dejstvo je, da se vrše pogajanja glede dobave večjih množin železniškega materiala. Do končnih sklopov pa še ni prišlo.

— Vest o udeležbi češkoslovaškega kapitala pri Puškarni v Kranju. Iz Prage poročajo: Kakor javlja «Tribuna», se je češkoslovaška tvornica za orožje v Brnu udeležila s kapitalom pri Puškarni v Kranju, ki je dosedaj izdelovala samo manjše lovske puške in drugo manjšo orožje. To podjetje bo razširjeno in opremljeno za popravo in napravo vojaških pušk ter bo prvo tako podjetje v Jugoslaviji.

— Konferenca vinarških strokovnjakov se bo na poziv ministra za kmetijstvo in vode vršila 15. in 16. t. m. v postopku državne razredne loterije v Beogradu. Prijavljenih je že okrog sto udeležencev iz raznih krajev države. Na konferenci se bodo obravnavala vprašanja, ki so vzrok vinskih kriz. No, za letos, ko bo vinski pridelok neznačen, je prav za prav vinska kriza rešena.

— Podružnica Narodne banke na Sušaku. Narodna banka SHS v Beogradu je sklenila, da osnuje svojo podružnico na Sušaku.

— Pred majhnim pridelkom vina v Dalmaciji. Po podatkih ministristva za kmetijstvo in vode bo pridelok vina v Dalmaciji letos za 30 do 40 % manjši nego lamsko leto. Tudi kvaliteto bo slabše.

— Popis novčanic zavodov SHS. Uredništvo Almanaha kraljevine SHS, Zagreb, Moravska 30, je izdalo nov popis novčanic zavodov kraljevine SHS.

— Dr. V. Belošević: Potiška ekonomija (Kratka uputa u sistem). Knjiga je jako primerna za temeljni pouk o narodnem

gospodarstvu za privrednika, trgovca, za trgovske akademije, za komercialne tečaje, za samouke in za privatne potrebe. Naroča se po zelo nizki ceni 30 Din pri «Jugoslovenskem Lloyd-u», Zagreb, Marovska ulica 21.

Borza

10. septembra:

LJUBLJANA. (Prve številke pomenijo dolar, druge blago, odnosno povpraševanje in ponudbo; tretje v oklepajih so zadljudki.) Vrednostne tržišče: Vojna škoda 117 do 122, Celjska posojilnica 210 do 0, Ljubljanska kreditna 225 do 0, Merkantila 118 do 122, Praštediona 918 do 0, Slavenska 103 do 108, Strojne 0 do 164, Trbovlje 480 do 500, Vevče 123 do 128, zadolžnice Kranjske deželne banke 0 do 93. — Blagovne tržišče: Skurete, 13 mm, I, II, franko vag. Kranj 0 do 800; deske, 20 mm, I, II, III, franko meja 0 do 600; remeljati, 70-70, I, II, III, franko vag. naklad. post. Gorenjski 0 do 625; letve, 20-40, 1, 2, 3 m, franko nakl. post. Kranj 0 do 500; lipa, plohi, 54 mm, od 14 cm širine, media 28 cm, franko meja 0 do 900; hruska, plohi, od 1,50 m napram dolž. od 14 cm šir. na deb. 26, 30, 40, 60 in 80 mm, media 30 cm, franko meja 0 do 1100; ereh, plohi od 1,50 m dolž. napr. deb. 30, 40, 50, 60, 70 mm, od 14 cm napr. media 28 cm, franko meja 0 do 2100; hrast, okrogel les od 2,50 m dolž. napr. od 30 cm prem., franko nakl. post. 0 do 400; drva, suha, bukova, 1 m dolž, franko nakl. slov. postaja, 3 vagoni 28 do 29 (28); oglje, la, vilano, franko meja 123 do 0; pšenica: domača, franko Ljubljana 375 do 0, baška, franko baška postaja 0 do 365; oves, baški, franko baška postaja 0 do 275; turščica, baška, franko baška postaja 0 do 295; krompir, uzančni, franko gorenjska postaja, 1 vagon 110 do 116,25 (116,25); laneno seme par. Ljubljana 675 do 0; suhe gobe po jakovosti 46 do 52 do 0; fižol: «cribničar», franko Ljubljana 570 do 0, «crepelčar», franko Ljubljana 500 do 0, «mandolona», franko Ljubljana 440 do 0; vino, belo, dolensko, štajersko, hrvatsko, po vzoru, franko nakl. post. 700 do 0.

ZAGREB. V efektivnih tendenca slaba. Pri bančnih papirjih je bilo večje zanimanje za Hipo. V industrijskih papirjih je bil nekaj večji promet. — V devizah je bila splošna tendenca slaba ter so tečaji popuščali. Blaga je bilo brez intervencije dovolj. Proti koncu sestanka se je tendenca zaradi večjih kupovnih nalogov neznatno okrepila. Promet je bil srednji. Trgovalo se je največ v devizah na Dunaj, Italijo in New-York. Notirajo: devize: Amsterdam 2915 do 2945, Dunaj 0.1063 do 0.1068, Berlin 0.10625 do 0.10625, Budimpešta 0.1010 do 0.1030, Italija izplačilo 331,5 do 334,5, ček 330,5 do 333,5, London izplačilo 336,9 do 339,9, New-York ček 75,8 do 76,8, Pariz 400 do 406, Praga 226,5 do 229,5, Svica 1425 do 1435; ček 1423,75 do 1433,75; valute: dolar 74,625 do 75,625, aK 0 do 0.1075, mk 6 do 0.105; elektri: bančni: Trgo 32 do 33, Bankoptima 118 do 119, Hipo 59 do 61,5, Jugo 112 do 113, Ljubljanska kreditna 220 do 240, Praštediona 915 do 920, Slavenska 106 do 106; industrijski in trgovinski: Šeferana 925 do 940, Isis 58 do 65, Slavonija 82 do 86, Strojne 150 do 0, Trbovlje 480 do 485, Vevče 123 do 0; državni: 7 odst. posojilo 63 do 64, agrarne 25 do 27, Vojna škoda 114 do 117.

BEograd. Tendence neznatno čvrstejša. Notirajo: Amsterdam 2875 do 2900, Dunaj 0.1075 do 0.1076, Bruselj 380 do 383, Budimpešta 0.10 do 0.1010, Bukarešta 40 do 41, Italija 333 do 333,5, London 338 do 338,5, New-York 76 do 76,25, Pariz 404 do 407, Praga 227,5 do 227,75, Svica 1428 do 1431.

Sokol

MLADINA V SOKOLA!

Naša mesta se bodo v najkrajšem času zopet napolnila z mladino, ki bo prišla v šole. Ta mladina, poživljena po poletnih, med katerimi ji je bilo po večini dano, da se je gibal v prosti naravi, bo stala pred novimi načrti za novo šolsko leto. Gotovo je, da mora v prvi vrsti izpolniti obveznosti napram šoli v najboljši meri. Za tem pa pride potreba na koristna zabava, ki naj ji osvežuje duh in krepi telo.

Mnogo je med nami organizacij, ki imajo namen, da mlade ljudi ne samo zabavajo, temveč tudi telesno in duševno ne krepi in izpopolnjujejo. Vprašajmo se, katera izmed teh organizacij je tako glede duševne kot glede telesne vzgoje najbolj primerna za našo mladino. Ni nam treba mnogo premišljevat, o tem, temveč stopiti nam je treba samo na prag naših sokolskih telovadnic in videli bomo, da je to najbolj pripraven prostor, v katerem naj bi se v prostem času zbirala naša mladina od ljudskošolskega učenca in učenke do univerzitetnega slušatelja in slušateljice.

Odveč bi bilo na tem mestu obširno govoriti o pomenu in namenu sokolske telesne vzgoje. Odveč bi bilo poudarjati sokolske namere glede duševne vzgoje. Če kje in v katerem društvu, se gotovo v Sokolu zasleduje sistematično cilji, da se oboja vzgoja harmonizira in dovede do najvišje dosegljive točke.

Odveč bi bilo se vprašati, ali je ta

vzgoja naš mladini potrebna, ali je koristna. Odgovorimo si samo na dvojno: mestno življenje po mnogokrat nezdravih ali glede higijene vsaj pomanjkljivih stanovanjih. Dnevno mnogourno posedaenje po šolskih klopih in naporno učenje. Ali vse to ne kriči po tem, da je treba mladencu in mladenki vsaj nekaj ur na teden zdrave telesne vežbe? Ta pa temelji ravno v sokolskih telovadnicah na sistematično urejenih principih.

Kaj pa glede duševne vzgoje? Naš čas zahteva globokih src, močne volje in bistrega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo, duševno močno in idealno mladino.

Čas je že, da nehamo tarnati nad pokvarjenostjo povojnega časa. Začnimo, kjer še nismo začeli — delati! Zato na strega duha, poštenih, domovino ljubečih ljudi. Take ljudi pa nam hoče vzgojiti ravno Sokolstvo, ki hoče iz svojih telovadnic napraviti prave ljudske šole za domovino ljubečo, zdravo

Vsaka
beseda
50 par

Mali oglasi

Za
„Dopisovanje“
in „Ženitev“
vsaka beseda
1 Din

Stane vsaka beseda 50 par. Za „Dopisovanje“ in „Ženitev“ se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujo se le mali oglasi, ki
na glasu in naprej. Plača se lahko tudi v snemah. Na vprašanja odgovarja uprava in, če je vprašanje priložna znanja
na odgovor ter manifestacija priložna (2 Din).

Pouk

Izprašana učiteljica
banskoga in francoskega je-
zika, daje pouk. — Istotako
poučuje tudi klavir. Naslov
pove uprava „Jutra“. 18575

Gosli poučje
bivši učitelj konservatorija
po različnih cenah. — Naslov
pove uprava „Jutra“. 18435

Instrukcije
daje jako poceni tehnik. —
Honorar po statusu staršev.
Naslov pove uprava „Jutra“. 18700

Inštruiram
inštruiram. Naslov v upravi
„Jutra“. 18702

**Službe
(dobe)**

Kuharico
s dolgotrajnim spravičevati, se
1856. — Naslov pove uprava
„Jutra“. 18639

2 čevljarska pomočnika
sprejme takoj čevljarska Ma-
her & drug, Ljubljana, širje
št. 2. 18637

Služkinja za kuhinjo
ki zna malo nemško, se 1856.
Nastopiti je 15. t. m. —
Naslov pove uprava „Jutra“. 18616

Krojaškega pomočnika
dobrega in treznega za me-
najo delo, potrebuje Franjo
Pungerčar v Trbovljah I. 18707

Oskrbnik
za večje posetstvo, s daljšo
praksno, srednje stari dobi
službo. Ponudbe s priložili
in zahtevami pod „Oskrb-
nik“ na upravo „Jutra“. 18703

Sobarica
se sprejme 15. septembra ali
1. oktobra. Prednost imajo
tako s daljšimi spravičevati
in ki znajo nekoliko šivati.
Naslov: Hotel „Triglav“,
Sevnica. 18727

Služkinjo
pridno in pošteno sprejem
v malo gospodinjstvo (eno
za Ljubljano in eno za na
Hrvatko). Naslov pove upr.
„Jutra“. 18761

Odvetniški koncipient
s sodno ali vsaj enoletno od-
vetniško praksno, se sprejme
v službo. Pogoj po dolo-
ren. Nastop čimprej. —
Dr. Anton Švigelj, odvetnik
v Ljubljani. 18750

Korespondentinja
za perfektno čisto in brv.
korespondenco, išče za takoj
denarni zavod. Ponudbe na
upravo „Jutra“ pod znako
„Perfektna 9569“. 18778

Prodajalka
se išče za trgovino stekla in
porcelana. Pisemne ponudbe
s referencami je poslati na
trgovsko Agnola, Ljub-
ljana. 18769

**Službe
(iščejo)**

Boljšje službe
išče pridna in poštena slu-
žkinja, najraje laiven Ljub-
ljana. Naslov pove uprava
„Jutra“. 18685

Primernege mesta
išče absolvent drl. dvoraz.
trgovske šole. Naslov pove
uprava „Jutra“. 18623

Prodajalka
srednje starosti, išče službo
v trgovini s mešanim bla-
gom na delu ali v mestu.
Naslov pove uprava „Jutra“. 18621

Zobotehnik
starejša moč, perfektno v
slatu in kovčuku, vešč tudi
operativno, želi premeniti
službo. Cenjene ponudbe na
upravo „Jutra“ pod znako
„Kranj 9569“. 18747

Iščem službe
kod sluga, hišnik ali paznik.
Najraje v mestu, grem pa
tudi na deželo. Ponudbe pod
šifro „Stalna služba 9546“
na upravo „Jutra“. 18738

Nadglednik
(skladničar) drvarske ind.,
sovožen, vešč mere okrog-
lega lesa, išče primernege
mesta. Reference razlozive.
Ponudbe na upravo „Jutra“
pod „Z. K. 9531“. 18743

Kot pisarniški sluga
ali kaj sličnega, išče službo
učenčev, bivši šolnikar. —
Cenjene ponudbe na upravo
„Jutra“ pod „Zanesljiv“. 18705

Prodajalka
s večletno praksno, ki bi ž-
stopala šefa, išče mesto za
takoj, event. prevzame tudi
kakšno podružnico. Cenjene
ponudbe na upravo „Jutra“
v Celju pod „Dobra moč“. 18732

Sadje

se najbolje proda ali kupi

v Jutrovih „Malih oglaših“

Prodajalka

večja manufakture in šiva-
nja, išče službo; gre tudi v
galanterijsko trgovino. Cenj.
ponudbe na upravo „Jutra“
pod znako „Poštena 9539“. 18718

27letni invalid

išče službo za katero je zmo-
žen: za poslovanje na žari,
nadzornik na graščini, vodja
pri delavcih v gošdu, vratar
ali nočni čuvaj. — Vstopi
lahko takoj, kjerkoli v Ju-
goslaviji. Naslov pove upr.
„Jutra“. 18704

Vsake primerne službo

sprejme gospod s gimnazij-
sko maturo, star 28 let. —
Event. ponudbe na upravo
„Jutra“ pod šifro „Eksisten-
ca“. 18498

Dekle

staro 17 let, šeli službo v
kakem hotelu v kuhinji ali
pri kakšni majhni družini. —
Vajena je tudi kuhanja. —
Naslov pove uprava „Jutra“. 18773

Gospodična

izurjena specializirane stroke,
s znanjem slov., nemškega
in ital. jezika in pisarniških
del, išče mesto. — Ponudbe
pod „Izobražena 9556“ na
upravo „Jutra“. 18753

Sobarica

šolska srednjega let, šeli me-
sta sobarice, najraje v hote-
lu v Ljubljani; vešč je tudi
šivanja. Ponudbe pod šifro
„Sobarica 9552“ na upravo
„Jutra“. 18751

Samostojna gospodinja

ki je zmožna kuhati za 100
ljudi, gre tudi v gostilno,
kjer bi opravljala delo ku-
harice in natakarice, event.
barice in natakarice, na raču-
nu v Ljubljani ali v bli-
žini. — Ponudbe pod „Zelo
varčna 9552“ na upr. Jutra. 18752

Mesto postrežnice

išče pošteno in zanesljivo
deklo. Sprejme tudi tamo po-
dobna dela in gre na dom
lahko dopoldne ali popoldne.
Vajena je tudi v kuhinji. —
Naslov pove uprava „Jutra“
pod „Postrežnica 9562“. 18771

Prodaj

Perje
kokoške, gosje in gosji puh
ter račje, oddaja vsako množ-
tino po zmernih cenah trd-
ka E. Vajda, Čakovce. 1883

Wertheim blagajne

priloga „Ljubljanska ko-
mercijska družba“, Ljublja-
na, Bielwiesova cesta št. 18. 1069

4000 kron

naj plača, kdor šeli moške
objekte za skrat preobleči. —
Naslov pove uprava „Jutra“. 18675

Večje številne škaflice

iz lepene, raznih velikosti,
proda R. Luckmann, Abac-
ljeva cesta 1. 18646

Suhih hrastovih plohov

proda 2 vagona Fris Tonne
G. Medvoda. 18611

Lukazna oprava

za gospodsko sobo, osir. sa-
lon, poceni napredaj. Naslov
pove uprava „Jutra“. 18595

Čebelarški voz

na peresih, oljnatost, po
ugodni ceni na prodaj. —
Naslov pove uprava „Jutra“. 18530

Svilene trikot jumperje

v vseh najmodnejših bar-
vah od 180 Din dalje nudi
trgovka F. J. Gorickar, Ljub-
ljana, Sv. Petra cesta št. 29
18407

Jamski les

za jesensko sečnjo, prodam.
Naslov pove uprava „Jutra“. 18391

Novo damsko kolo

se radi preselitve proda za
7000 kron. — Naslov pove
uprava „Jutra“. 18741

Večja zbirka znank

in gitara, se proda. Naslov
v upravi „Jutra“. 18756

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
naj inštrira v „Jutra“

Kupim

Suhe gobe, brinjevo olje
in fišoi kupuje po najviš-
jih cenah ter prosi za po-
vsorjene ponudbe trdnica Fr.
Sirc, Kranj. 1147

Polkove

in vse druge kože dirjalne
kupaže skozi celo leto v vsa-
ki množini D. Zdravč, trg.
učenja v Ljubljani, Sv. Pe-
trijana ulica 9. 1905

Bukova drva

kupuje po najvišjih cenah
družba Mirja, Kralja Petra
trg 8. 18663

Tiskarski mali stroj

in črke, kupi Otrla Josip.
Rovte-Logatec. 18632

Poljske tračnice

kupi Rosman, Ješica. 18615

Suhe gobe

kupuje
M. Geršak & Komp.
Ljubljana, Kongresni trg 10.

Kupim trame

6/7, 6/8, 7/9 od 9-13 m,
cena franco Poštena. Kraj-
ce brez lubja, smrekove od
sonce, cena franco postaja.
Ponudbe na upravo „Jutra“
pod „Trami“. 18739

Sportni otroški voziček

se kupi. Ponudbe na upravo
„Jutra“ pod „Voziček 9551“
18755

Namiznih jabolč

prodam 2 vagona, lepih in
obranih. — Dobava koncem
tega meseca. — Jos. Puncer,
Laško. 18690

Neprepisnine

Pri prodaji posestva
dosegete priznane najboljše
uspehe, če se poslužite pose-
dovanja Realiteta pisarne
„Posesta, d. z. o. z.“
v Ljubljani, Sv. Petra c. 24,
pri kateri se stalno oglašajo
kupci. 1887

Močno zidano hišo

s gospodarskim poslopjem,
dvoriščem in vrtom ob cesti.
prosta po ugodni ceni Jos.
Goder, Dolenja vas, pošta
Videm pri Krškem. 18609

Trgovsko hišo

s dvoriščem in vrtom, 25
minut od glavne pošte, laiven
Ljubljane, poceni prodam. —
Ponudbe na upravo „Jutra“
v Mariboru pod „Svetev“. 18788

Lokal

ob glavni cesti v Trbovljah.
— Naslov v upravi
„Jutra“. 18691

Lokal za delavnico

iščem. Morebitna predelava
na moje stroške. Ponudbe na
upravo „Jutra“ pod znako
„Delavnica 9480“. 18597

Redka prilika

Proda se delavnica, 500 m²
vrta; samo zase, priprav-
nima za stanovanje. Bilišna
Ljubljane, cena 150.000 K.
— Polovico takoj, drugo po
dogovoru. Naslov v upravi
„Jutra“. 18598

Čevljarska delavnica

s inventarjem in stanova-
njem na glavni trgu, se
odda. — Naslov pove upr.
„Jutra“. 18746

Stanovanje

Stanovanje v Mariboru
obstoječe iz 2 velikih sob
in kuhinjo in drugimi pritlik-
nami, se samostojno s enostim
ali boljšim v Ljubljani. —
Ponudbe pod „Udobno sta-
novanje“ na upr. „Jutra“. 18029

Prostorno opremlj. soba

s posebnim vhodom, v bli-
žini sv. Petra cerkve, hišeta
mlada zakonca za takoj. —
Ponudbe na upravo „Jutra“
pod „Sv. Peter“. 18658

Na hrano in stanovanje
se sprejme kot sostanovalec
dijak v vili na Dolenjski c.
št. 10/1. 18717

Dve dijakinji

sprejme uradniška družina
na stanovanje in hrano po
niski ceni. — Naslov pove
uprava „Jutra“. 18652

Dijakinja

ki bi obiskovala ljudsko ali
mešansko šolo pri sv. Ja-
kobu, sprejme v dobro
okrobo. Naslov pove uprava
„Jutra“. 18701

Dve dijakinji

se sprejmeta na dobro hrano
in strogo nadzorstvo. Naslov
v upravi „Jutra“. 18726

Dva dijaka

ali dijakinji (mlajši) s nad-
zorstvom, se sprejmeta na
hrano in stanovanje na Tr-
žaški cesti 43/II. 18789

Dijak

se sprejme na stanovanje in
hrano. Nadzorstvo dobro. —
Stanovanje je v bližini teh.
srednje šole in realke. —
Naslov pove uprava „Jutra“. 18785

Dijak

nišjih razredov, se sprejme.
Nadzorstvo in instrukcija. —
Naslov pove uprava „Jutra“. 18763

Dva dijaka

višješolca, se sprejmeta na
hrano in stanovanje. Naslov
v upravi „Jutra“. 18774

Kdor položi kavčijo

podjetju 15.000-20.000 Din.
dobi službo v trgovini s Din
1750 mesečno. Naslov pove
uprava „Jutra“. 18669

15.000 Din posojila

iščem proti 40 odstotnim
obrestim, plačljive vsakega
pol leta naprej. Vključna na
prvo mesto. Cenjene ponud-
be na upravo „Jutra“ pod
„Sreča št. 42“. 18572

Na anonimne

ponudbe pod šifro „Enako-
pravnost“ se ne ostriam. —
Prosim ... 18721

Mlada samotarka

želi dopolniti s resnim in-
teligentom. Dopise pod šifro
„Duševni šport“ na upravo
„Jutra“. 18754

Šest gospodov

od 24-32 let, iščejo znanja
s gospodinjami od 17 do 30
let, vdore niso izključene,
premoženje je posttranska
stav. — Dopise na upravo
„Jutra“ pod šifro „Sigur-
nost 9566“. 18781

Seznani se želi

inteligentna in simpatična
gospodična na delu s večjo
vsto premoženja, valed po-
amnikanja znanja s boljšim,
dobročrtnim gospodom v sta-
rosti 20-30 let. Ženitev ali
izključno. Le resne ponudbe
s sliko je poslati na upravo
„Jutra“ pod „Ženitev“. —
Tajnost častna zadeva. 18689

Znanja želi

gospod čedne zunanosti, 30
let star, izobražen, zelo tre-
nega značaja, dobročrtn in
soliden s dobro bodočnostjo,
s gospodinjino ali vdovo. —
Resne ponudbe s sliko pod
„Srečen zakon“ na upravo
„Jutra“. 18787

Sprejememo prodajalko

s takojšnjim nastopom, ki perfektno obvlada sloven-
ščino, dobro pa nemščino, srbohrvaščino in trgovsko
korespondenco. Reflektiramo samo na resno moč z
dobro praksno. Pisemne ponudbe je vložiti osebno.
Singer šivalni stroji, Bourne & Co
Ljubljana, Selenburgova ul. 3

Boljši gospod

se takoj sprejme na stano-
vanje. Naslov pove uprava
„Jutra“. 18768

Prazna soba

velika in svetla, event. tudi
opremljena, se na bližnji pe-
rifiriji takoj odda. Naslov
pove uprava „Jutra“. 18758

Dve dijakinji

iz dobre hiše, se sprejmeta
na stanovanje in hrano, sv.
v instrukcijo. Naslov v upr.
„Jutra“. 18762

Soba

opremljena ali prazna, s po-
sebnim vhodom, se išče za
takoj. — Ponudbe na upravo
„Jutra“ pod „Snažnost 9573“
18790

Elegantna soba

s posebnim vhodom in elek-
trično razsvetljavo, se odda
boljšemu gospodu. Naslov v
upravi „Jutra“. 18764

Stanovanja

(Dijaška)
V Mariboru
sprejme družina 2 dijakinji
ali dijaka na dobro hrano
in stanovanje v bližini šol.
Naslov v podružnici „Jutra“
v Mariboru. 18481

Naslovi dijaš. stanovanj

za dijake in dijakinje, se
dobijo pri ge. Likar, Po-
ljanska cesta 87, vila Berg-
man. 18034

Mlajšo dijakinjo

iz boljšje hiše, se sprejme v
celo okrobo. — Naslov pove
uprava „Jutra“. 18639

Dvema dijakoma

ali dijakinjama s lastno
sobno opremo, se odda pra-
zna soba s električno raz-
svetljavo in dobro hrano. —
Naslov pove uprava „Jutra“
18742

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

premog

iz
slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi
za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvo-
vrstni češkoslovaški in angleški koks za kavarne in do-
mačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

NASLOV: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG, D. D., V LJUBLJANI
Miklošičeva cesta št. 16/II.

Živali

Srno

2 in pol meseca staro, moč-
no razvito in čisto udoma-
čeno, prodam. — Ogleda se
lahko pri Josipu Kroselj,
Nameršelj, pošta Studence-Ig.
18057

Lovsko psico

in psa braka (oba čisto-
krvna, kratkodlaka), sedaj
za učiti, prodam. Psica 1
leto stara, 250 Din; pes 9
mesecev, 350 Din. Naslov v
upravi „Jutra“. 18777

Razno

Kot učenko

sprejme trdnica Lud. Dolenc,
galanterija, Sv. Petra cesta
št. 8 — deklico dobrih star-
šev. Istotam se proda regi-
strirana blagajna, vsorčni
kovček za manufakturno, dvo-
je svetilk na pila za pred
trgovino ter en luster. 18711

Četrti abonent

za parteno ložo, se 1856.
Naslov pove uprava „Jutra“
pod šifro „Abonent 9562“. 18777

Ia trapistovski

4750/a in
Ia tilzitski sir,
dalje polnomastno
sirovo maslo raz-
pošilja po zmernih
cenah mlekarne
KARLO LAZNICKY
Dežanovac.

Preden si nak

Veridicus

Pater kajetan

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

4. Mučeniki.

Svetlin se je mogel odtrgati od dela šele konecem prihodnjega tedna. Naročil je doma, da se tekom treh ur vrne in se odpravil kmalu po zjutranji maši v Martinje sedlo.

Samo četrte ure je korakal med njivami in tratami, vprašal po gruntu Zavrnikovega Tineta in že je stal pred vrsto lip, ki so kakor venec obkrožale veliko hišo in gospodarska poslopja. Takoj za hišo je bila skalovita brežina in na njej mlad smrekov gozd.

Hišna vrata so bila odprta. V kotu velike obokane veže je visel križ, ovit z vencem rož, na steni je zagledal ogromno oljnato sliko, ki je predstavljala — na istem platnu — glavne prizore iz življenja egiptovskega Jožefa. Na levem robu je otroški Jožef šel pasel očetove ovce, — nato so ga prodajali bratje v sužnost, — potem ga je zapeljevala Putifarica, — nato prosijo bratje Jožefa, egiptovskega kralja, žita in jokajo za brata Benjamina, — potem sprejema Jožef pred prestolom svojega očeta Jakoba in končno Jožef umira na postelji, star stodeset let.

Svetlin je ogledoval živo barvno sliko in hkratu nehote poslušal dvoje razburjenih glasov, ki sta prihajala iz sobe na desni: dekliški glas je zvenel ogorčeno in roteče, moški rezko in neizprosno.

«Nikoli, nikoli se to ne zgodi, dokler le jaz živim!» je kričalo deklet.

«Tebe ne bom vprašal!» je odvrnil moški.

«Boste me... edina hči sem... moje bo vse to posestvo! Zaradi tistih par tisočakov se ne damo prodati! Rekli ste, da lahko počakate... vnebovpijoče obresti ste za to izsilili od

očeta... zdaj pa nama grozite. Ali res nimate srca, niti pameti? — Saj vendar sami vidite, kako garava, kako hraniva, da vam plačujeva obresti...»

«Zadnjih še nista plačala... A zdaj potrebujem vso vsoto... moram jo dobiti; sam sem v stiski. Plačajta ali pa poženem grunt na boben. Meni je vseeno; tudi Bog je mislil najprvo nase, ko si je ustvaril brado!»

«Spomladi nima noben kmet denarja... Počakajte do jeseni — prej ni mogoče!»

«Nič ne čakam. Zadolženi ste povsod — jaz ne bom ostankov lovil... Plačajte precej ali pa iztožim, zarubim in prodam! Kakor hočete.»

«Se je Bog v nebesih in pravica na svetu! Kar tako ne pojde... Povedala sem vam — dovolj je besedi. Kar spravite se od tod: tamle so vrata!»

«Dekle —!»

«Mar mislite, da se vas bojim? Dva takale pa še postavim na glavo in iztresem iz hlač... Marš ven ali pa izpusim psa z verige!»

Vrata so se bliskoma odprla in pojavilo se je visoko, vitko deklet, ki je z iztegnjeno roko kazalo v vežo. Iz hiše je stopil majhen debeluh; kakor gad je pihal:

«Jaz ti pokažem!» — Ko pa je zagledal duhovnika, se je zgrbil in začemval:

«Hvaljen bodi Jezus Krist —!»

«Na veke, amen!» je odgovoril Svetlin, ne da bi se ozrl po oderuhu. «Zdi se mi, da sem prišel ravno prav... Saj si ti Klinarjeva Francka?»

«Sem. Kaj želite, gospod? — Oče so na njivi... mar jih naj pokličem?»

«Ni treba. K tebi sem prišel. Stric me pošilja.»

«Stric? Župnik? Kaj pa je? Mar je spet bolan? — Sedite, prosim!»

Svetlin je sedel za mizo in segel v prsni žep.

«Tole ti pošilja.» je dejal in položil pred njo hranilnično knjižico. «To je tvoje. Naroča ti: plačaj dolgove, reši grunt in se čimprej omoži! — Ne pravi nikomur, odkod si dobila denar —

tudi piši mu nikar — nihče naj ne izve, da sem bil tu!»

«Stric? Meni? Pa koliko? Moj Bog, mi pa smo mislili, da je čisto pozabil na nas!» — Strmeč je gledala knjižico in ni mogla razumeti. — «Stric nas rešuje, pa še zahvale noče? Kaj pomenja to?»

«Hudo je bolan — dolgo ne bo več. A ravno njegovi sovražniki prežé na ta denar. On pa je le štedil in mislil vedno na vas. Zlasti nate, Francka. Kot štiriletno deklico te je pestoval in te ne pozabi niti v smrtni uri.»

«Revež! Nesrečnež! Mi smo slišali, da se je hudo pregrešil, da je zato za kazen v tistem blatu, da ga gospod knezoškoč ne marajo, da se ga vsak duhoven ogiblje... Celo sram nas je bilo takega strica. O Bog, o Bog, on pa je stradal za nas!»

«Tvoj stric je mučenik, svetnik! Molita zanj... hvaležna mi ostanita in — molčita! — Ali te smem prositi, da mi daš kozarec vode? Takoj se vrnem.»

Nekaj minut nato je korakal na kolodvor in se vrnil domov... Komaj štirinajst dni potem je nekdo prinesel v prelovske župnišče novico, da je podgorski župnik umrl.

Micika je šla v prvo nadstropje povedat Svetlinu, da se vrš pogreb že naslednje dopoldne.

«Ah, ne hodite tja, gospod,» je dejala. «Spet vam bi zamerili.» Povedala mu je bila medtem z nežno obzirnostjo vsaj da onega, kar jej je pravila in naročila Grabljeveva Barba. O sebi ni seveda omenila nobene besede. Bala se je, da bi ga preveč ne užalila in da bi je morda celo ne odslavil.

On pa se je bridko nasmešnil:

«Micika, mar misliš, da bom res Lipovca in Zabavnika prosil dovoljenja, ali smem izkazati poslednjo čast blagemu sotrpnu? — Zamera gor, zamera dol: Svetlin stori zmerom samo tisto, kar zahtevata vest in značaj... Zaponni: zmerom, pa če me zati precej ubijejo in se ves svet pogrezne!»

«O, gospod, tako se bojim!» je zaihtela Micika.

«Ne boj se! Zelo sem mehak, ampak drvarjev sin: iz žuljev sem se narodil...» je dejal. In sedeč za mizo, na kateri je pravkar čital, je mahoma vstal, jo prijel za roko in rekel skora osorno:

Naša srčno ljubljenka, dobra mati, oziroma tačča, stara mati in teta, gospa

Selma Terdina

vдова trgovca

je dne 9. septembra t. l. po kratki bolezni v 79. letu svoje starosti mirno preminula.

Pogreb bo v četrtek dne 11. t. m. ob 1/4. uri popoldne iz hiše žalosti, Stari trg št. 17, na pokopališče k Sv. Krištofu.

V Ljubljani, dne 9. septembra 1924.

Klara Janesch, Grete Terdina, Ludvik Terdina, otroci. — Dr. Hans Janesch, Franc Terdina, zeta. — Gina Terdina, snaha. — Vsi vnuki in vnukinje.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

4770/a

Potrta od globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš prisrčno ljubljeni brat, oziroma svak in stric, gospod

Jakob Terpinc

hišni posestnik, gostilničar in prevoznik

po dolgi, mučni bolezni dne 10. septembra t. l. previden s tolažili sv. vere v 66. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega pokojnika bo dne 11. septembra t. l. ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Tržaška cesta št. 9, na pokopališče k Sv. Križu.

Vsem, ki so pokojnika poznali, ga priporočamo v blag spomin in molitev.

Sv. maša zadušnica se bo brala v farni cerkvi trnovski dne 12. septembra t. l. ob 8. uri zjutraj.

V Ljubljani, dne 10. septembra 1924.

Avgust Terpinc, brat. — Franja Vidmar, roj. Terpinc, sestra. — Vsi ostali sorodniki.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

4769/a

AVTOMOBIL

znamke „Puch“ T. VIII. šest sedežen, Boscheva električna razsvetljava na električni pogon (Anlasser), ugodno na prodaj, oziroma se zamenja proti vsakovrstnemu blagu kakor: les, deželni pridelki, usnje, manufakturno blago, zlatina, srebrnina itd.

Za prvovrstnost avtomobila jamčim eno leto.

Istotam se prodaja po jako nizki ceni in ugodnimi pogoji še nedograjeno tvorniško poslopje, pripravno za vsako večjo tovarno ali kaj sličnega.

Ponudbe ali eventualna pojasnila na „APOLLO“, Ljubljana, Stari trg št. 19-II. 4772a

MEINL-KAVA

4718/a

Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani

(prej Kranjska deželna banka)

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Daje vsakovrstne kredite in predjume.

STRUŽNICA ZA ŽELEZO

(Leitspulde, Drehbank)

motocikel s priklonim vozom, s prestavami, se ceno prodaja.

P. ŠKAFAR, Ljubljana, Rimska 11. 4731a

Fino obutev

damskih, moških in otroških čevljev

trpečnih in sijajnih v izvršitvi, po brezkonkurenčnih cenah tudi le

Kosta Vukašinović
Ljubljana Maribor

Jerenska sezona

v zdravilišču

Rogaška Slatina

Od 1. do 30. septembra

Pri sobah in kopelih 25 %, znižane cene, za državno uradništvo 50 %, popust. Vojaška godba, kino, igrališče, čitalnica, krasni izprehodi po nasadih in gozdovih.

Zimska sezona od 10. oktobra do 30. aprila 4771a

Samo

Din 198

svilen jumper

z dolgimi rokavi,

prvovrsten tricot

v vseh mogočih barvah

le pri 1910a IV

A. ŠINKOVEC nasl.

K. Soss, Ljubljana.

Razpis.

Odbor za zgradbo mostu v Sv. Marjeti odda

tesarska dela pri mostu čez Savinjo v Sv. Marjeti pri Rimskih toplicah.

Pojasnila daje predsednik odbora gospod višji nadzornik v p. Fran Kokalj v Sv. Marjeti pri Rimskih toplicah. 4637/a

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

DUNAJSKA CESTA št. 4 (v lastni stavbi)

KAPITAL in REZERVA Din 18,300.000

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzojavi: Trgovak

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd